संघीय निजामती सेवाको गठन, सञ्चालन र सेवाका शर्तहरुको व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक

प्रस्तावनाः निजामती सेवालाई स्वच्छ, सक्षम, निष्पक्ष, पारदर्शी, जनउत्तरदायी र सहभागितामूलक बनाउदै राज्यबाट प्राप्त हुने सुविधामा जनताको समान र सहज पहुँच सुनिश्चित गर्न, व्यावसायिक, अनुशासित र मर्यादित संघीय निजामती सेवाको गठन, सञ्चालन र सेवाको शर्त सम्बन्धी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकाले,

नेपालको संविधानको धारा २९६ को उपधारा (१) बमोजिमको व्यवस्थापिका-संसदले यो ऐन बनाएको छ ।

परिच्छेद - १

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः** (१) यस ऐनको नाम "संघीय निजामती सेवा ऐन, २०७४" रहेकोछ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषाः** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,-

(क) "अख्तियारवाला" भन्नाले दफा १२ बमोजिम नियुक्ति गर्न सक्ने अधिकारी सम्झनु पर्छ।

(ख) "कार्यालय प्रमुख" भन्नाले तोकिएको कार्यालयको प्रमुख कर्मचारी सम्झनु पर्छ।

(ग) "तोकिएको" वा "तोकिए बमोजिम" भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ ।

(घ) "निजामती कर्मचारी" भन्नाले संघीय निजामती सेवाको पदमा बहाल रहेको व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

(ङ) "निजामती कितावखाना" भन्नाले निजामती कर्मचारीको अभिलेख राख्ने निकाय भन्ने सम्झनु पर्छ ।

(च) "निजामती सेवा" भन्नाले दफा ४ बमोजिम गठित संघीय निजामती सेवा सम्झनु पर्छ ।

(छ) "निजामती कर्मचारी युनियन" भन्नाले दफा १२० बमोजिम गठित निजामती कर्मचारीको युनियन सम्झनु पर्छ ।

(ज) "नैतिकपतन" भन्नाले जालसाजी, किर्ते, ठगी, लागूऔषध कारोवार, मुद्रा निर्मलीकरण, पुरातात्विक वस्तु बेचविखन, मानव बेचविखन, अपहरण, शरीर बन्धक, जवरजस्ती करणी, चोरी वा आगजनी जस्ता अपराधमा अदालतबाट सजाय पाएकोलाई सम्झनु पर्छ ।

(झ) "परिवार" भन्नाले निजामती कर्मचारीसँग बस्ने तथा निज आफैले पालन पोषण गर्नुपर्ने पति, पत्नी, छोरा, छोरी, धर्मपुत्र, धर्मपुत्री, बाबु, आमा वा सौतेनी आमा सम्झनु पर्छ र सो शब्दले निजको बाजे, बज्यै र सासू, ससुरालाई समेत जनाउँछ ।

(ञ) "मन्त्रालय" भन्नाले सामान्य प्रशासन मन्त्रालय सम्झनु पर्छ ।

(ट) "विभागीय प्रमुख" भन्नाले तोकिएको अधिकारी सम्झनु पर्छ ।

(ठ) "विशेषज्ञ पद" भन्नाले विशेष प्रकृतिको काम, कर्तव्य र उत्तरदायित्व भएको र विशेष योग्यता चाहिने पद सम्झनु पर्छ ।

(ड) "सजाय दिने अधिकारी" भन्नाले दफा ९१ बमोजिम विभागीय सजाय दिने अधिकारी सम्झनु पर्छ ।

(ढ) "स्थायी आवासीय अनुमति" भन्नाले विदेशी मुलुकले कुनै शर्त तोकी वा नतोकी सो मुलुकमा स्थायी रुपले बसोबास गर्न पाउनेगरी नेपाली नागरिकलाई उपलब्ध गराएको डाइभरसिटी इमिग्रेन्ट भिसा (डी.भी.,परमानेन्ट रेजिडेन्ट भिसा (पी.आर.) वा ग्रीन कार्ड सम्झनु पर्छ र सो शब्दले नेपाली नागरिकलाई विदेशमा स्थायी रुपमा बसोबास गर्न दिइएको जुनसुकै नामको स्थायी आवासीय अनुमतिलाई समेत जनाउँछ।

(ण) "स्थायी पद" भन्नाले निवृत्तिभरण वा योगदानमा आधारित निवृत्तिभरण पाउने र म्याद नतोकिएको संघीय निजामती सेवाको पद सम्झनु पर्छ ।

३. **<u>निजामती सेवा सम्बन्धी केन्द्रीय निकायः</u>** (१) निजामती सेवाको गठन, सञ्चालन र सेवा शर्तहरु तथा निजामती कर्मचारीको व्यवस्थापन र सञ्चालनका सम्बन्धमा मन्त्रालयले निजामती सेवा सम्बन्धी केन्द्रीय निकायको रुपमा काम गर्नेछ ।

(२) यस ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा उल्लेख भए देखि बाहेक निजामती प्रशासन सम्बन्धी काम मन्त्रालयको नीतिगत स्वीकृति बिना गर्न पाइने छैन।

परिच्छेद - २

निजामती सेवाको गठन

४. **निजामती सेवाको गठनः** (१) नेपाल सरकारले देहाय बमोजिमका निजामती सेवाहरुको गठन गर्नेछः-

(क) नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क सेवा,

(ख) नेपाल इन्जिनियरिङ्ग सेवा,

(ग) नेपाल कृषि सेवा,

(घ) नेपाल न्याय सेवा,

(ङ) नेपाल परराष्ट्र सेवा,

(च) नेपाल प्रशासन सेवा,

(छ) नेपाल लेखा परीक्षण सेवा,

(ज) नेपाल वन सेवा,

(झ) नेपाल विविध सेवा,

(ञ) नेपाल शिक्षा सेवा, र

(ट) नेपाल स्वास्थ्य सेवा ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठित सेवा अन्तर्गत तोकिए बमोजिमका समूह तथा उपसमूह रहन सक्नेछन् ।

(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि राजपत्राङ्कित विशिष्ट श्रेणीसम्म नै विशिष्टीकरण गर्ने प्रयोजनको लागि देहाय बमोजिमका सेवाको समूहीकरण (क्लष्टर) गरिएको छः-

(क) नेपाल इन्जिनियरिङ्ग सेवा,

(ख) नेपाल कृषि तथा वन सेवा,

(ग) नेपाल न्याय सेवा,

(घ) नेपाल परराष्ट्र सेवा,

(ङ) नेपाल प्रशासन सेवा,

(च) नेपाल लेखा परीक्षण सेवा, र

(छ) नेपाल स्वास्थ्य सेवा ।

(४) उपदफा (३) बमोजिमका सेवामा रहने राजपत्राङ्कित विशिष्ट श्रेणीका पदहरु तोकिए बमोजिम हुनेछन ।

(५) सेवा, समूह तथा उपसमूहमा रहने पदहरुका लागि आवश्यक न्यूनतम शैक्षिक योग्यता तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

५. **श्रेणी र तहः** (१) निजामती सेवाको नेपाल स्वास्थ्य सेवा बाहेकका सेवाहरुमा देहाय बमोजिमका श्रेणीहरु रहनेछनः–

राजपत्राङ्कित	राजपत्र अनङ्कित
विशिष्ट	प्रथम
प्रथम	द्वितीय
द्वितीय	तृतीय
तृतीय	चतुर्थ
	पाँचौं

(२) यो ऐन प्रारम्भ हुँदाका बखत श्रेणीविहीन पदमा कार्यरत निजामती कर्मचारीहरुले श्रेणीमा आवद्ध हुन चाहेमा त्यस्ता कर्मचारीहरुलाई तोकिए बमोजिम राजपत्र अनङ्कित पाँचौं श्रेणीमा कायम गरिने छ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमका श्रेणीमा तोकिए बमोजिमका तह र पदनामहरु रहन सक्ने छन् ।

(४) निजामती सेवाका विभिन्न श्रेणीहरुमा तोकिए बमोजिमका विशेषज्ञ पद लगायत विभिन्न प्राविधिक तथा प्रशासनिक पदहरु रहन सक्ने छन् ।

(५) निजामती सेवामा तोकिए बमोजिमका श्रेणीविहीन पदहरु रहन सक्नेछन् ।

६. **कार्यविवरण, कार्यसम्पादन सम्झौता र कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनः** (१) नेपाल सरकारले स्वीकृत गरेको संगठनको कार्यविवरणको आधारमा प्रत्येक सम्बन्धित संगठनको प्रमुखले संगठनका लागि स्वीकृत पदहरुको कार्यविवरण बनाई लागू गर्नु पर्नेछ । त्यस्तो कार्यविवरणमा प्रत्येक पदको काम, कर्तव्य, उत्तरदायित्व र अधिकार समेत उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

तर राजपत्राङ्कित विशिष्ट श्रेणीका पदको कार्यविवरण नेपाल सरकारले स्वीकृत गरे बमोजिम हुनेछ ।

(२) निजामती कर्मचारीलाई पदस्थापन गर्दा निजको कार्यविवरण समेत उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम उपलब्ध गराइएको कार्यविवरणको आधारमा सम्बन्धित सुपरीवेक्षेकले मातहतका कर्मचारीसँग कार्यसम्पादन सम्झौता गरी काममा लगाउन सक्नेछ।

तर विभागीय प्रमुख, कार्यालय प्रमुख र आयोजना प्रमुखसँग भने अनिवार्य रुपमा कार्यसम्पादन सम्झौता गर्नु पर्नेछ ।

(४) सुपरीवेक्षकले प्रत्येक वर्ष आफू मातहतका कार्यसम्पादन सम्झौता गरेको कर्मचारीको कार्यसम्पादन सम्झौताको प्रगति प्रतिवेदनका आधारमा र कार्यसम्पादन सम्झौता नगरिएका कर्मचारीको तोकिएको सूचकका आधारमा कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन गरी सोको अभिलेख राखी सम्बन्धित निकायमा समेत पेश गर्नुपर्ने छ ।

(५) कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन गर्दा कार्य प्रगतिको आधारमा "कमजोर", "सन्तोषजनक", "राम्रो" र "उत्तम" गरी चार वटा स्तरमा वर्गिकरण गरी गर्नु पर्नेछ ।

(६) उपदफा (५) बमोजिम स्तर निर्धारण गर्दा पचास प्रतिशतभन्दा कम प्रगति भएकोमा "कमजोर", पचासदेखि चौहत्तर प्रतिशतसम्म प्रगति भएकोमा "सन्तोषजनक", पचहत्तरदेखि उनानव्वे प्रतिशतसम्म प्रगति भएकोमा "राम्रो" र नब्बे प्रतिशतदेखि माथि प्रगति भएकोमा "उत्तम" स्तरको प्रगति मानिनेछ ।

(७) सुपरीवेक्षकले गरेको मूल्याङ्कन चित्त नबुझेमा पुनरावलोकनको लागि कार्यालय प्रमुख वा विभागीय प्रमुख समक्ष निवेदन दिन सकिनेछ। यसरी प्राप्त निवेदनका आधारमा कार्यालय प्रमुख वा विभागीय प्रमुखले पुनरावलोकन गरी सोको जानकारी सुपरीवेक्षक र सम्बन्धित कर्मचारीलाई दिनुपर्ने छ ।

(८) कार्यविवरण, कार्यसम्पादन सम्झौता र कार्यसम्पादन सम्झौता सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद–३

निजामती सेवाको पदपूर्ति

७. **दरबन्दी सृजनाः** (१) निजामती सेवामा रहने पदहरुको दरवन्दी तोकिए बमोजिम सृजना हुनेछ ।

(२) कुनै सरकारी कार्यालय स्थापना गर्दा संगठन संरचना वा दरबन्दी निर्धारण गर्न वा त्यस्तो संगठन संरचना वा दरबन्दीमा पुनरावलोकन वा हेरफेर गर्न सम्बन्धित मन्त्रालय वा केन्द्रीय निकायले संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गर्नु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम सर्वेक्षण गर्दा कार्यालयको कार्य प्रकृति र कार्यबोझ विश्लेषण गरी दरबन्दी सिर्जना, पुनरावलोकन वा हेरफेर गर्नुपर्ने कारण, औचित्य र उपलब्ध मानव स्रोत समेतका आधारमा गर्नु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (२) बमोजिम सर्वेक्षण गरिसकेपछि सम्वन्धित मन्त्रालय वा केन्द्रीय निकायले अर्थ मन्त्रालयको सहमति लिई मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ र मन्त्रालयले सोको औचित्यको आधारमा मूल्यांकन गरी तीस दिनभित्र राय सहित निर्णयको लागि नेपाल सरकार समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषदबाट स्वीकृत भएपछि मन्त्रालयले निजामती कितावखानामा पद दर्ता गरी सोको जानकारी सम्बन्धित मन्त्रालय वा केन्द्रीय निकायमा दिनु पर्नेछ ।

(६) उपदफा (५) बमोजिम निजामती कितावखानामा पद दर्ता भएपछि मात्र त्यस्तो पद पूर्ति गर्न सकिनेछ ।

(७) अस्थायी प्रकृतिका आयोग, समिति, निकाय, सचिवालय वा जुनसुकै किसिमका कार्यालयमा स्थायी दरबन्दी सृजना गरिने छैन ।

८. **निजामती सेवाको पदपूर्तिः** (१) निजामती सेवाको विशिष्ट श्रेणीको पद दफा २८ बमोजिम र नेपाल स्वास्थ्य सेवा बाहेकका सेवाका देहायका पदहरु देहाय बमोजिम पूर्ति गरिनेछः–

पद		खुला प्रतियोगिताद्धारा	अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाद्धारा	बढुवाद्धारा	
				आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाद्धारा	ज्येष्ठताद्धारा
(क)	श्रेणीविहिन	१००%	–	–	–
(ख)	राजपत्र अनङ्कित पाँचौ श्रेणी	–	–	–	–
(ग)	राजपत्र अनङ्कित चतुर्थ श्रेणी	–	–	–	–

(घ)	राजपत्र अनङ्कित तृतीय श्रेणी	–	–	–	–
(ङ)	राजपत्र अनङ्कित द्धितीय श्रेणी	–	–	२०%	–
(च)	राजपत्र अनङ्कित प्रथम श्रेणी	७०%	–	१०%	२०%
(छ)	राजपत्राङ्कित तृतीय श्रेणी	७०%	–	१०%	२०%
(ज)	राजपत्राङ्कित द्धितीय श्रेणी	–	१०%	२०%	७०%
(झ)	राजपत्राङ्कित प्रथम श्रेणी	–	–	२०%	८०%

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि ज्येष्ठताद्वारा हुने बढुवा र अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाद्धारा हुने पदपूर्तिका लागि छुट्याइएको सबै वा केही पदमा उपयुक्त उम्मेदवार नभई पदपूर्ति हुन नसक्ने भएमा त्यस्तो पद सोही वर्षको विज्ञापनमा आन्तरिक प्रतियोगिताद्वारा पूर्ति गरिनेछ ।

(३) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उपदफा (१) बमोजिम ज्येष्ठताद्धारा बढुवा गर्दा कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७४ बमोजिम निजामती सेवाबाट संघ, प्रदेश वा स्थानीय तहमा समायोजन भएका कर्मचारी समायोजन हुँदाको बखतको सेवा, समूह वा उपसमूह अन्तर्गतको पदभन्दा एक श्रेणी माथिको पदमा बढुवाको लागि सम्भाव्य उम्मेदवार हुन सक्नेछन् ।

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७४ बमोजिम प्रदेश वा स्थानीय तहमा समायोजन भएका निजामती कर्मचारी समायोजन भएको सेवाको एक तह वा श्रेणीमा बढुवा भएको रहेछ भने उपदफा (१) बमोजिमको ज्येष्ठताद्धारा हुने बढुवामा सम्भाव्य उम्मेदवार हुन सक्ने छैन ।

(५) यस दफा बमोजिम पदपूर्तिका लागि पद संख्या निर्धारण गरी लोक सेवा आयोगले विज्ञापन गर्नेछ ।

(६) उपदफा (१) बमोजिमको श्रेणीविहीन पद रिक्त भएमा स्वतः खारेज हुनेछ।

(७) सम्बन्धित कार्यालयले उपदफा (६) बमोजिमको पद खारेज भएको जानकारी निजामती किताबखानामा पठाउनु पर्नेछ ।

(८) उपदफा (६) बमोजिम खारेज भएका पदबाट सम्पादन गरिने कार्य न्यूनतम पारिश्रमिक तोकी संस्था वा व्यक्तिसँग करार गरी सेवा करारबाट सम्पादन गराउनु पर्नेछ ।

(९) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि विशेष प्रकारको क्षमता चाहिने र विशेष प्रकारको कार्यसम्पादन गर्नुपर्ने श्रेणीविहीन पदहरु खारेज गरिने छैन । त्यस्ता पदपूर्ति सम्बन्धी व्यवस्था सम्बन्धित सेवा सम्बन्धी नियमावलीमा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।

(१०) उपदफा (१) को खण्ड (ङ) बमोजिमको आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाद्वारा पदपूर्ति गर्ने पदमा राजपत्र अनङ्कित द्वितीय श्रेणीको पदको लागि आवश्यक पर्ने न्यूनतम शैक्षिक योग्यता र न्यूनतम सेवा अवधि पूरा गरेको राजपत्र अनङ्कित पाँचौं श्रेणी वा श्रेणीविहीन पदमा कार्यरत कर्मचारीबाट प्रतिस्पर्धा गराई पदपूर्ति गर्नु पर्नेछ ।

(११) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि निजामती सेवालाई समावेशी बनाउन खुला प्रतियोगिताद्धारा पूर्ति हुने पदमध्ये पैंतालीस प्रतिशत पद छुट्याई सो प्रतिशतलाई शत प्रतिशत मानी त्यसको पचास प्रतिशत पदमा महिला मात्र र बाँकी पचास प्रतिशत पदमा आरक्षित समूहका पुरुष तथा महिला बीच प्रतिस्पर्धा गराई पदपूर्ति गरिनेछ ।

(१२) उपदफा (११) बमोजिम आरक्षित समूहका पुरुष तथा महिलाका लागि छुट्याइएको पचास प्रतिशत पदलाई शत प्रतिशत मानी देहायका समूहका उम्मेदवारहरुबीच देहाय अनुसार छुट्टा छुट्टै प्रतिश्पर्धा गराई पदपूर्ति गरिनेछः–

(क) आदिवासी जनजाति बत्तीस प्रतिशत

(ख) मधेसी छब्बीस प्रतिशत

(ग) दलित बाह्र प्रतिशत

(घ) विपन्न खस आर्य बाह्र प्रतिशत

(ङ) थारु पाँच प्रतिशत

(च) अपाङ्गता भएका व्यक्ति पाँच प्रतिशत

(छ) पिछडिएको क्षेत्र चार प्रतिशत

(ज) मुस्लिम तीन प्रतिशत

(झ) पिछडा वर्ग एक प्रतिशत

(१३) उपदफा (११) बमोजिम आरक्षित वर्गका महिलाका लागि मात्र छुट्याइएको पचास प्रतिशत पदलाई शत प्रतिशत मानी देहायका समूहका महिला उम्मेदवारहरुवीच देहाय अनुसार छुट्टा छुट्टै प्रतिस्पर्धा गराई पदपूर्ति गरिनेछः–

(क) खस आर्य तीस प्रतिशत

(ख) आदिवासी जनजाति बाइस प्रतिशत

(ग) मधेसी बीस प्रतिशत

(घ) दलित दश प्रतिशत

(ङ) थारु पाँच प्रतिशत

(च) अपाङ्गता भएका व्यक्ति पाँच प्रतिशत

(छ) पिछडिएको क्षेत्र चार प्रतिशत

(ज) मुस्लिम तीन प्रतिशत

(झ) पिछडा वर्ग एक प्रतिशत

(१४) उपदफा ११, १२ र १३ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि आरक्षणको सुविधा एक व्यक्तिले सेवा अवधिभरमा एक पटक मात्र लिन पाउनेछ ।

(१५) उपदफा १२ र १३ बमोजिमको आरक्षणको सुविधा बाबु वा आमाले लिई सकेको रहेछ भने उनीहरुका छोराछोरीले त्यस्तो सुविधा लिन पाउने छैनन् ।

तर यो उपदफा बमोजिमको व्यवस्थाले अपाङ्गता भएका व्यक्ति दफा (१२) र (१३) बमोजिमको अपाङ्गता भएका व्यक्तिका लागि व्यवस्था गरिएको आरक्षणमा सम्भाव्य उम्मेदवार हुन बाधा परेको मानिने छैन ।

(१६) उपदफा (१२) र (१३) वमोजिमको आरक्षित समूह सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(१७) उपदफा (१२) वा (१३) बमोजिम कुनै पनि समूहका लागि छुट्याइएको पदमा जुन वर्षको लागि विज्ञापन भएको हो सो वर्ष हुने विज्ञापनमा उपयुक्त उम्मेदवार उपलब्ध हुन नसकेमा त्यस्तो पद सोही वर्ष विज्ञापन गरिएको तत् तत् उपदफा अन्तर्गतका अन्य आरक्षित समूहहरुको उम्मेदवारमध्ये योग्यताक्रमको आधारमा पदपूर्ति गरिनेछ ।

(१८) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उपदफा (१२) र (१३) को खण्ड (च) बमोजिम निर्धारित प्रतिशतको पद कुनै खास प्रकृतिको कामको लागि तोकिए बमोजिमका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु बीच मात्र प्रतिस्पर्धा गर्न पाउने गरी प्रतिस्पर्धात्मक परीक्षाद्वारा पूर्ति गर्न सकिनेछ ।

(१९) उपदफा (१२) र (१३) बमोजिम प्रतिशत निर्धारण गर्दा एक प्रतिशत भन्दा कम घताङ्क (फ्रयाक्सन) आएमा त्यस्तो घताङ्क जुन समूहको हकमा घताङ्क आएको हो सो भन्दा लगत्तै पछिको समूहमा सर्दै जानेछ ।

(२०) उपदफा (१२) र (१३) बमोजिम निर्धारण गरिएको प्रतिशतद्धारा पदपूर्ति गर्ने व्यवस्था प्रत्येक दश वर्षमा पुनरावलोकन गर्नुपर्ने छ ।

(२१) उपदफा (१२) र (१३) बमोजिमको प्रतिशत बमोजिम पद सङ्ख्या निर्धारण गर्दा कुनै विवाद आएमा लोक सेवा आयोगको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

(२२) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै खास प्रकृतिको कार्य वा पदका लागि महिलाले मात्र प्रतिस्पर्धा गर्न पाउने गरी नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी पद तोक्न सक्नेछ ।

<u>स्पष्टीकरणः</u> यस्ता पदमा पदपूर्ति गर्दा उपदफा (११) बमोजिम महिला समूहका लागि छुट्टै प्रतिशत निर्धारण गर्नुपर्ने छैन ।

(२३) उपदफा (१) बमोजिमको आन्तरिक प्रतियोगिताद्धारा पदपूर्ति हुने पदमा सो पदका लागि तोकिएको न्यूनतम शैक्षिक योग्यता हासिल गरेको संघीय निजामती सेवा र कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७४ बमोजिम निजामती सेवाबाट संघ, प्रदेश वा स्थानीय तहमा समायोजन भएको जुनसुकै सेवा, समूह वा उपसमूहको एक श्रेणी मुनीको पद वा एक श्रेणी मुनीको पद सरहको तहको पदमा दफा ३० बमोजिमको सेवा अवधि पूरा गरेको कर्मचारी उम्मेदवार हुन सक्नेछ।

(२४) उपदफा (१) बमोजिमको अन्तर सेवा प्रतियोगिताद्धारा पदपूर्ति हुने पदमा लोक सेवा आयोग वा प्रदेश लोक सेवा आयोगको सिफारिसमा नियुक्त भएको प्रदेश निजामती सेवा, स्थानीय सेवा वा कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७४ बमोजिम प्रदेश वा स्थानीय तहमा समायोजन भई सोही सेवामा एक तह बढुवा लिई स्थायी समायोजन भएको जुनसुकै सेवा समूहको एक श्रेणी मुनीको पद वा एक श्रेणी मुनीको पद सरहको तहको पदमा दफा ३० बमोजिमको सेवा अवधि पूरा गरेको र बढुवा हुने पदको लागि तोकिएको न्यूनतम शैक्षिक योग्यता हासिल गरेको कर्मचारी उम्मेदवार हुन सक्नेछ।

(२५) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उपदफा (१) बमोजिम खुला र अन्तर सेवा प्रतियोगिताद्धारा पूर्ति हुने पदमा निवलम्वन भएको कर्मचारी निलम्वन भएको अवधिभर र दफा ८६ बमोजिम विभागीय कारवाहीमा परेका कर्मचारी कारवाहीमा परेको अवधिभर सम्भाव्य उम्मेदवार हुन सक्ने छैन ।

(२६) निजामती कर्मचारीले गर्नुपर्ने कामको लागि कुनै पनि व्यक्तिलाई ज्यालादारी वा करारमा नियुक्ति गर्न पाइने छैन ।

तर नेपाल स्वास्थ्य सेवाको कुनै चिकित्सक वा स्वास्थ्यकर्मी अध्ययन वा असाधारण विदामा रहेको कारण स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्न कठिनाइ परेमा नेपाल सरकारले त्यस्तो चिकित्सक वा स्वास्थ्यकर्मी विदामा बसेको अवधिभरको लागि निजको पदमा योग्यता प्राप्त चिकित्सक वा स्वास्थ्यकर्मीलाई करार सेवामा काममा लगाउन सक्नेछ ।

(२७) निजामती सेवाको पदपूर्ति सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

९. **<u>पदपूर्तिका लागि माग गर्नेः</u>** (१) निजामती सेवाको कुनै पद रिक्त भएमा लोक सेवा आयोगले विज्ञापन गर्ने मितिभन्दा कम्तीमा एक महिना अघि मन्त्रालयले पदपूर्तिका लागि लोक सेवा आयोगमा माग पठाई सेवा सञ्चालन गर्ने निकायलाई समेत जानकारी

गराउनु पर्नेछ । सो अवधिभित्र माग नपठाउने जिम्मेवार पदाधिकारीलाई विभागीय कारबाही गरिनेछ ।

(२) मन्त्रालयले निजामती सेवाको पदपूर्तिका लागि माग गर्दा सो अवधिसम्म रिक्त हुन आएका पद र सो आर्थिक वर्षभित्र अनिवार्य अवकाश तथा बढुवाबाट रिक्त हुने पद समेत यकिन गरी माग गर्न सक्नेछ ।

(३) पदपूर्तिका लागि माग गर्ने सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१०. **पदपूर्तिमा बन्देजः** निजामती सेवाको पदमा यस ऐनमा व्यवस्था भएदेखि बाहेक अन्य तरिकाबाट पदपूर्ति गरिने छैन ।

११. **लोक सेवा आयोगको सिफारिसमा नियुक्ति हुनेः** खुला, आन्तरिक वा अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाद्धारा पूर्ति हुने पदमा लोक सेवा आयोगको सिफारिसमा नियुक्ति गरिनेछ।

१२. **नियुक्ति र पदस्थापनः** (१) निजामती सेवाको राजपत्राङ्कित पदमा नेपाल सरकारले नियुक्ति गर्नेछ र त्यस्तो नियुक्तिको सूचना नेपाल राजपत्रमा प्रकाशन गरिनेछ ।

(२) निजामती सेवाको राजपत्र अनङ्कित पदमा विभागीय प्रमुख वा कार्यालय प्रमुखले नियुक्ति गर्नेछ ।

(३) निजामती कर्मचारीको पदस्थापन गर्दा लोक सेवा आयोग वा बढुवा समितिले सिफारिस गरेको अन्तिम एकमुष्ठ योग्यता सूचीको योग्यताक्रमका आधारमा गरिनेछ ।

(४) निजामती कर्मचारीको नियुक्ति र पदस्थापन सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछः ।

१३. **व्यक्तिगत विवरण, (सिटरोल) :** निजामती सेवामा नियुक्ति भएका कर्मचारीले नियुक्ति भएको एक महिनाभित्र आफ्नो व्यक्तिगत विवरण तयार गरी कार्यरत कार्यालयमा पेश गर्नु पर्नेछ। त्यस्तो व्यक्तिगत विवरण सम्बन्धित कार्यालय प्रमुखले प्राप्त गरेको पन्ध्र दिनभित्र निजामती कितावखानामा पठाउनु पर्नेछ । निजामती कितावखानाले व्यक्तिगत विवरण प्राप्त भएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र दर्ता गरी अभिलेख राख्नेछ ।

१४. **उम्मेदवार हुनको लागि अयोग्यताः** देहायको व्यक्ति निजामती सेवाको पदमा उम्मेदवार हुन सक्ने छैनः–

(क) राजपत्र अनङ्कित र श्रेणीविहीन पदमा अठार वर्ष उमेर पूरा नभएको,

(ख) राजपत्राङ्कित पदमा एक्काइस वर्ष उमेर पूरा नभएको,

(ग) पुरुष उम्मेदवारको हकमा पैंतीस वर्ष र महिला उम्मेदवारको हकमा चालीस वर्ष उमेर पूरा भएको,

तर,

(१) भूतपूर्व सैनिक वा प्रहरी नियुक्ति हुने भनी तोकिएको निजामती सेवाको पदमा चालीस वर्ष ननाघेको व्यक्ति उम्मेदवार हुन सक्नेछ ।

(२) निजामती सेवाको बहालवाला र कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७४ बमोजिम निजामती सेवाबाट प्रदेश वा स्थानीय तहमा समायोजन भएको कर्मचारीको हकमा उमेरको हद लाग्ने छैन।

(३) नेपाल स्वास्थ्य सेवाको नवौं र एघारौ तहको पदमा पैतालीस वर्ष ननाघेको व्यक्ति उम्मेदवार हुन सक्नेछ ।

(घ) अपाङ्गता भएको व्यक्तिको हकमा चालीस वर्ष उमेर पूरा भएको,

(ङ) भविष्यमा सरकारी सेवाको निमित्त अयोग्य ठहरिने गरी सेवाबाट बर्खास्त गरिएको,

(च) गैरनेपाली नागरिक,

(छ) नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट कसूरदार ठहरिएको,

(ज) स्थायी आवासीय अनुमति प्राप्त गरेको ।

१५. **<u>पदाधिकार र जिम्मेवारीः</u>** (१) देहायको अवस्थामा निजामती कर्मचारीको आफ्नो पद माथिको पदाधिकार कायम रहनेछः–

(क) आफ्नो पदमा कामकाज गरिरहँदासम्म ।

(ख) अर्को पदमा सरुवा भई कार्यभार सम्हाल्न पाइने म्यादसम्म ।

(ग) विदामा रहेको अवधिभर ।

(घ) निलम्वनमा रहेकोमा सो अवधिभर ।

(ङ) कुनै पदमा कायम मुकायम भई काम गरेको अवधिभर ।

(च) काजमा खटिएको अवधिभर ।

(२) देहायको अवस्थामा बाहेक कुनै निजामती कर्मचारीलाई जिम्मेवारी नदिई साठी दिनभन्दा बढी अवधिसम्म राख्न सकिने छैनः–

(क) लामो विदामा रहेकोमा ।

(ख) निलम्बन भएकोमा ।

(३) उपदफा (२) विपरित कुनै निजामती कर्मचारीलाई पदीय जिम्मेवारी नदिई राखेमा जिम्मेवारी दिई काममा लगाउनु पर्ने दायित्व भएको पदाधिकारीलाई विभागीय कारबाही हुनेछ।

१६. **शपथग्रहणः** पहलो पटक नियुक्ति भई आफ्नो कार्यभार सम्हाल्नु अघि प्रत्येक निजामती कर्मचारीले तोकिए बमोजिम शपथ ग्रहण गर्नुपर्ने छ ।

१७. **परीक्षणकालः** (१) निजामती सेवाको पदमा नियुक्ति गर्दा एक वर्ष परीक्षणकालमा रहने गरी गरिनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको परीक्षणकालमा निजको काम सन्तोषजनक नभएमा निजको नियुक्ति बदर गर्न सकिनेछ ।

(३) परीक्षणकालमा नियुक्ति बदर नगरिएका निजामती कर्मचारीको नियुक्ति परीक्षणकाल समाप्त भएपछि स्वतः सदर भएको मानिनेछ ।

तर निजामती सेवाको पदमा एक पटक नियुक्ति भई परीक्षणकाल भुक्तान गरिसकेको निजामती कर्मचारी निजामती सेवाको अर्को पदमा स्थायी नियुक्ति भई रमाना लिई आएमा त्यस्तो कर्मचारीलाई पुनः परीक्षणकालमा राखिने छैन ।

१८. **मुख्य सचिव र सचिवको पदावधिः** (१) मुख्य सचिवको पदावधि तीन वर्ष हुनेछ ।

(२) सचिवको पदावधि पाँच वर्षको हुनेछ ।

स्पष्टीकरणः यस दफाको प्रयोजनको लागि "सचिव" भन्नाले विशिष्ट श्रेणीको जुनसुकै पदमा रहेको निजामती कर्मचारी सम्झनु पर्छ ।

१९. **कायम मुकायम र निमित्तः** (१) विभागीय प्रमुख वा कार्यालय प्रमुखको पद रिक्त भएमा वा त्यस्तो पदमा बहालवाला कर्मचारी पन्ध्र दिनभन्दा बढी समयसम्म बिदामा बसेमा, विदा स्वीकृत नगराई सात दिनभन्दा बढी अवधि कार्यालयमा अनुपस्थित

भएमा वा प्रचलित कानून बमोजिम निलम्बनमा रहेमा सो पदमा तत्काल काम चलाउनका लागि समानस्तर वा बढुवाको लागि सम्भाव्य उम्मेदवार भइसकेको एक श्रेणी मुनिको निजामती कर्मचारीलाई बढीमा छ महिनाको लागि कायम मुकायम मुकरर गर्न सकिनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कुनै पदमा कायम मुकायम मुकरर गरिसकेपछि सोही कर्मचारीलाई पुनः सोही पदमा कायम मुकायम मुकरर गर्न सकिने छैन ।

(३) उपदफा (१) विपरित कुनै निजामती कर्मचारीलाई कायम मुकायम मुकरर गरेमा निजले सो पदमा रहँदा खाइपाई आएको तलव, भत्ता र अन्य सुविधा वापतको रकम कायम मुकायम मुकरर गर्ने पदाधिकारीबाट असुल उपर गरिनेछ ।

(४) कुनै कार्यालयको प्रमुख कुनै कारणले कार्यालयमा अनुपस्थित भएमा निज मातहतको दरबन्दी वा विशेष दरबन्दीभित्रको वा रिक्त दरबन्दीमा काजमा खटिएको निजामती कर्मचारीमध्ये निकटतम वरिष्ठ कर्मचारीले निजको निमित्त जनाई दैनिक कार्य सञ्चालन गर्नुपर्ने छ ।

<u>स्पष्टीकरणः</u> यस उपदफाको प्रयोजनको लागि "दैनिक कार्य सञ्चालन" भन्नाले आर्थिक दायित्व पर्ने कार्य, अर्ध न्यायिक प्रकृतिको कार्य र कार्यालय प्रमुखले आफैले गर्नुपर्ने कार्य बाहेक त्यस्तो पदले दैनिक रुपमा सम्पादन गर्नुपर्ने सामान्य प्रशासनिक कार्य सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद-४

<u>जिम्मेवारी र उत्तरदायित्व</u>

२०. **<u>कार्यालय प्रमुखको जिम्मेवारीः</u>** कार्यालय प्रमुख देहायका विषयमा जिम्मेवार हुनुपर्ने छः-

(क) आफ्नो कार्यालयको कामलाई स्वच्छ, निष्पक्ष र पारदर्शी बनाई सेवा प्रवाहलाई सरल, सहज र प्रभावकारी बनाउने,

(ख) आफ्नो कार्यालयलाई व्यवस्थित र नियमित गर्न आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कायम गर्ने,

(ग) कार्यालयमा ढिलासुस्ती, अनियमितता, अनुशासनहीनता र लापर्वाही हुन नदिने,

(घ) सेवा प्रवाहको लागि आवश्यक स्रोत साधनको व्यवस्था मिलाउने,

(ङ) सेवा प्रवाहमा निरन्तर सुधार, सृजनशीलता र नवप्रवर्तनको पहल र प्रोत्साहन गर्ने ।

२१. **निजामती कर्मचारीको जवाफदेहीः** (१) निजामती कर्मचारीले सेवाग्राहीप्रति शिष्ट र मर्यादित व्यवहारका साथ जवाफदेहीपूर्वक कार्यसम्पादन गर्नु पर्नेछ ।

(२) निजामती कर्मचारीको लापर्वाही वा ढिलासुस्तीको कारणले सेवाग्राहीलाई हानिनोक्सानी पुग्न गएमा त्यसको क्षतिपूर्ति सम्बन्धित कर्मचारीले व्यहोर्नु पर्नेछ ।

(३) क्षतिपूर्ति सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२२. **निजामती कर्मचारीको उत्तरदायित्वः** सरकारी कामको सिलसिलामा निजामती कर्मचारीमा देहाय बमोजिमको उत्तरदायित्व रहनेछः–

(क) आफूले सम्पादन गरेको कामका लागि संविधान र कानून प्रति ।

(ख) आफूलाई अख्तियारी दिने अधिकारी वा कार्यालय प्रमुख प्रति ।

(ग) आफूले गरेको निर्णय वा प्रवाह गरेको सेवाबाट प्रभावित हुने सरोकारवाला वा सेवाग्राही प्रति ।

परिच्छेद- ५

सरुवा र काज

२३. **सरुवा गर्ने अधिकारः** (१) निजामती कर्मचारीलाई सरुवा गर्ने अधिकार तोकिएको अधिकारीलाई हुनेछ ।

तर,

(क) एक मन्त्रालय वा अन्तर्गतको विभाग वा कार्यालय र एक केन्द्रीय निकाय वा अन्तर्गत कार्यालयको कर्मचारीलाई अर्को मन्त्रालय वा अन्तर्गतको विभाग वा कार्यालय र अर्को केन्द्रीय निकाय वा अन्तर्गत कार्यालयमा मन्त्रालयले सरुवा गर्नेछ ।

(ख) नेपाल प्रशासन सेवा, लेखा समूहका कर्मचारीलाई महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले सरुवा गर्नेछ ।

(२) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि राजपत्राङ्कित विशिष्ट र प्रथम श्रेणीका कर्मचारीलाई नेपाल सरकारले सरुवा गर्नेछ ।

(३) कर्मचारी सरुवा गर्दा सम्भव भएसम्म क्रमश "क" वर्गको भौगोलिक क्षेत्रबाट "घ" वर्गको भौगोलिक क्षेत्रमा, "घ" वर्गको भौगोलिक क्षेत्रबाट "ख" वर्गको भौगोलिक क्षेत्रमा, "ख" वर्गको भौगोलिक क्षेत्रबाट "ग" वर्गको भौगोलिक क्षेत्रमा र "ग" वर्गको भौगोलिक क्षेत्रबाट "क" वर्गको भौगोलिक क्षेत्रमा चक्रिय रुपमा गरिनेछ ।

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सबै भौगोलिक क्षेत्रमा पद नभएका सेवा, समूह र श्रेणी वा तहका कर्मचारीहरुको सरुवा पद भएका स्थानहरुमा वस्तुगत मापदण्ड बनाएर गर्न सकिनेछ ।

(५) उपदफा (३) र (४) को व्यवस्था विपरित सरुवा गरेमा त्यस्तो सरूवा बदर गर्न सकिनेछ र त्यस्तो सरुवा गर्ने अधिकारीलाई विभागीय कारवाही गरिनेछ ।

(६) राजपत्राङ्कित विशिष्ट र राजपत्राङ्कित प्रथम श्रेणीका कर्मचारीलाई सामान्यतया कम्तीमा एक वर्ष र सोभन्दा मुनिका कर्मचारीलाई दुई वर्ष पूरा नभई अर्को कार्यालयमा सरुवा गरिने छैन।

(७) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायको अवस्थामा राजपत्राङ्कित तृतीय श्रेणी र सोभन्दा मुनिका कर्मचारीलाई सरुवा गर्ने अधिकार प्राप्त अधिकारीभन्दा एक श्रेणी माथिको अधिकारीको निर्णयबाट र राजपत्राङ्कित द्धितीय श्रेणीका कर्मचारीलाई मन्त्रालयको सहमति लिई सरुवा गर्न सकिनेछः-

(क) कुनै स्थानमा कार्यरत निजामती कर्मचारी अशक्त भई सो स्थानमा निजको उपचार हुन नसक्ने देखिएको कुरा नेपाल सरकारद्धारा तोकिएको मेडिकल बोर्डले सिफारिस गरेमा ।

(ख) कुनै निजामती कर्मचारीलाई विभागीय कारवाही गर्नु परेमा ।

(ग) कुनै निजामती कर्मचारीलाई निज कार्यरत कार्यालयमा राखिराख्न उपयुक्त नभएमा ।

(घ) निजामती सेवाको कुनै दरबन्दी कटौती भई सो दरबन्दीमा कार्यरत कर्मचारी फाजिलमा परेमा ।

(८) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि अध्ययन विदामा रहेको वा स्वतः निलम्बनमा रहेको वा छ महिनाभन्दा बढी अवधिसम्म अन्य कुनै विदामा रहेको वा तीन महिनाभन्दा बढी अवधि अन्यत्र काजमा खटिएको वा कुनै खास कामको लागि वा कुनै खास आयोजना कार्यान्वयन गर्नको लागि खटाइने कर्मचारी कार्यालय प्रमुख वा विभागीय प्रमुख रहेको भए मन्त्रालयको सहमति लिई सो अवधिभरको

लागि विशेष पद सिर्जना गरी त्यस्तो पदको कर्मचारीको पदाधिकार केन्द्रीयस्तरको निकायमा सार्न सकिनेछ ।

(९) उपदफा (६) बमोजिम अवधि नपुग्दै कुनै कर्मचारीलाई सरुवा गर्नु परेमा कुन कारणले सरुवा गर्नु परेको हो खुलाई सोको जानकारी मन्त्रालयलाई दिनु पर्नेछ ।

(१०) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७४ बमोजिम निजामती सेवाबाट संघमा समायोजन भएको कर्मचारीलाई संघीय निजामती सेवाभित्र, प्रदेशमा समायोजन भएको कर्मचारीलाई सम्बन्धित प्रदेश निजामती सेवाभित्र र स्थानीय तहमा समायोजन भएको कर्मचारीलाई सम्बन्धित प्रदेशभित्रका स्थानीय तहमा उपदफा (३) र (६) बमोजिम सरुवा गर्न सकिनेछ ।

(११) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७४ बमोजिम निजामती सेवाबाट प्रदेश वा स्थानीय तहमा समायोजन भई समायोजन भएको प्रदेश वा स्थानीय तहमा कम्तीमा चार वर्ष अवधि सेवा गरेको कर्मचारीलाई संघमा र संघमा समायोजन भई कम्तीमा चार वर्ष अवधि सेवा गरेको कर्मचारीलाई प्रदेश वा स्थानीय तहको मिल्दो सेवा, समूह वा उपसमूहको समान श्रेणी वा तहको पदमा सरुवा गर्न सकिनेछ।

तर राजपत्राङ्कित प्रथम र विशिष्ट श्रेणीको कर्मचारीलाई समायोजन भएको संघ, प्रदेश वा स्थानीय तहमा न्युनतम एक वर्ष अवधि सेवा गरिसकेपछि नेपाल सरकारले सरुवा गर्न बाधा परेको मानिने छैन ।

(१२) उपदफा (११) बमोजिम सरुवा गर्दा क्रमश संघबाट स्थानीय, स्थानीयबाट प्रदेश र प्रदेशबाट संघमा सरुवा हुनेगरी चक्रीय आधारमा गरिनेछ ।

(१३) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७४ बमोजिम निजामती सेवाबाट संघ, प्रदेश वा स्थानीय तहमा समायोजन भएको कर्मचारी समायोजन भए पश्चात संघ, प्रदेश वा स्थानीय तहको सेवामा एक श्रेणी वा तह बढुवा लिइसकेपछि उपदफा (१०) र (११) बमोजिम सरुवा हुन सक्ने छैन ।

(१४) सरुवा सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२४. **भौगोलिक क्षेत्र सम्बन्धी व्यवस्थाः** भौगोलिक क्षेत्रको वर्गिकरण गर्दा स्थानीय तहको आधारमा गरिनेछ ।

२५. **<u>सरुवा अधिकार वा सजायको विषय नहुनेः</u>** सरुवा कर्मचारीको अधिकार वा सजायको विषय होइन । नेपाल सरकारले सेवा प्रवाहको निम्ति यस ऐन बमोजिम सरुवा गर्न सक्नेछ ।

२६. **<u>काज सम्बन्धी व्यवस्थाः</u>** (१) निजामती कर्मचारीलाई निज कार्यरत कार्यालयसँग सम्बन्धित काममा मात्र काज खटाउन सकिनेछ । यसरी काज खटाउँदा एक वर्षमा तीन महिनाभन्दा बढी अवधिका लागि खटाइने छैन ।

तर तालिम वा अध्ययनमा सोभन्दा बढी अवधिका लागि काज खटाउन सकिनेछ ।

(२) कुनै निजामती कर्मचारीलाई निजामती सेवाको पद नभएको निकाय वा नेपाल सरकारको आयोजनाका लागि स्वीकृत अस्थायी दरबन्दीमा काज खटाउँदा बढीमा एक आर्थिक वर्षका लागि तोकिए बमोजिम खटाउन सकिनेछ ।

(३) निर्वाचन, लेखापरीक्षण, तथ्याङ्क सङ्कलन, नापी टोली, सर्वेक्षण, कुनै घटनाको जाचँबुझ वा छानविन, विपद व्यवस्थापन लगायतका काम र अस्थायी प्रकृतिका आयोग वा समितिमा कुनै निजामती कर्मचारीलाई तीन महिनाभन्दा बढी काज खटाउन परेमा सम्बन्धित मन्त्रालय, केन्द्रीय निकाय वा कार्यालयले बढीमा एक वर्ष काज खटाउन सक्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम कुनै मन्त्रालय, सचिवालय वा आयोगको निजामती कर्मचारीलाई अर्को मन्त्रालय, सचिवालय वा आयोग अन्तर्गत खटाउनु पर्ने भएमा काज खटिने निकायको माग र कर्मचारीको पदाधिकार रहेको निकायको सहमतिमा मन्त्रालयले काज खटाउन सक्नेछ ।

(५) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि विभागीय प्रमुख वा कार्यालय प्रमुख पदमा पदाधिकार रहेका निजामती कर्मचारीलाई सोही पदमा पदाधिकार राखी अन्यत्र निकाय वा आयोजनामा काज खटाइने छैन ।

(६) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि अतिरिक्त समूहमा रहेका निजामती कर्मचारीलाई मन्त्रालयले अन्यत्र कामकाज गर्न खटाउन सक्नेछ ।

(७) कुनै कर्मचारीको विशेषज्ञ सेवा आवश्यक परेमा माग गर्ने निकायको अनुरोध र पदाधिकार रहेको निकायको सहमतिमा मन्त्रालयले वढीमा तीन महिनाका लागि काज खटाउन सक्नेछ ।

(८) यस दफा बमोजिमको काजको अवधि समाप्त हुनासाथ सम्बन्धित कार्यालय प्रमुखले त्यस्तो कर्मचारीको पदाधिकार रहेको कार्यालयमा हाजिर हुन जानु

भनी रमाना दिई पठाउनु पर्नेछ । काजको अवधिभन्दा बढी समय काज खटिएको निकायमा हाजिर गर्ने र हाजिर गराउने कर्मचारीलाई विभागीय कारबाही गरिनेछ ।

(९) यस दफा बमोजिम काज अवधि समाप्त भएपछि पदाधिकार रहेको निकायमा हाजिर हुन नजाने कर्मचारीलाई त्यस्तो अवधिको तलव भत्ता भुक्तानी दिइने छैन । त्यस्तो कर्मचारीलाई तलब भत्ता भुक्तानी गरेमा त्यसरी भुक्तानी दिने कर्मचारीबाट असूल उपर गरिनेछ।

(१०) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि निजामती कर्मचारीलाई प्रदेश वा स्थानीय तहको माग बमोजिम रिक्त पदमा एक पटकमा बढीमा एक वर्षको लागि काज खटाउन सकिनेछ।

(११) यस दफा विपरित खटाइएको काज मन्त्रालयले रद्द गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद- ६

बढुवा

२७. **बढुवा समितिः** (१) संविधान र प्रचलित कानूनमा अन्यथा व्यवस्था भएकोमा बाहेक निजामती सेवाको राजपत्राङ्कित पदमा बढुवाका लागि सिफारिस गर्न देहाय वमोजिमका बढुवा समिति रहनेछनः-

(क) मुख्य सचिवको पद बाहेक राजपत्राङ्कित विशिष्ट, प्रथम र द्वितीय श्रेणीका लागिः

(१) लोक सेवा आयोगका अध्यक्ष वा निजले तोकेको लोक सेवा आयोगका सदस्य- अध्यक्ष

(२) मुख्य सचिव- सदस्य

(३) मन्त्रालयको सचिव- सदस्य- सचिव

(ख) राजपत्र अनङ्कित प्रथम श्रेणीबाट राजपत्राङ्कित तृतीय श्रेणीका लागिः

(१) लोक सेवा आयोगको अध्यक्षले तोकेको लोक सेवा आयोगको सदस्य- अध्यक्ष

(२) मन्त्रालयको सचिव- सदस्य

(३) सेवा, समूह वा उपसमूह संचालन गर्ने मन्त्रालयको सचिव वा निजले तोकेको राजपत्राङ्कित प्रथम श्रेणीको अधिकृत-सदस्य-सचिव

(२) बढुवा समितिले आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित विषयको विशेषज्ञलाई आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

(३) उपदफा (१) को खण्ड (क) बमोजिमका बढुवा समितिको सचिवालय मन्त्रालयमा र खण्ड (ख) बमोजिमको बढुवा समितिको सचिवालय सेवा, समूह वा उपसमूह सञ्चालन गर्ने मन्त्रालयमा रहनेछ ।

(४) राजपत्र अनङ्कित पदमा बढुवाका लागि सिफारिस गर्न तोकिए बमोजिमको बढुवा समिति रहनेछ ।

(५) बढुवा समितिले बढुवा सिफारिस गर्दा अपनाउने कार्यविधि बढुवा समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

(६) बढुवा समितिले बढुवा सिफारिस नामावली प्रकाशन गर्दा ज्येष्ठताद्धारा हुने बढुवाको लागि आवेदन गरेका सबै सम्भाव्य उम्मेदवारको योग्यताक्रम प्रकाशन गर्नु पर्नेछ।

(७) बढुवा समितिले बढुवा आवेदन फाराम सङ्कलन गर्ने निकायबाट बढुवा आवेदन फाराम प्राप्त गरेको मितिले साठी दिनभित्र बढुवाको नतिजा प्रकाशन गर्नु पर्नेछ ।

२८. **राजपत्राङ्कित विशिष्ट श्रेणीमा बढुवाः** (१) निजामती सेवाको राजपत्राङ्कित विशिष्ट श्रेणीको पदमा बढुवा गर्दा दफा २७ को उपदफा (१) को खण्ड (क) बमोजिमको बढुवा समितिको सिफारिसमा गरिनेछ ।

(२) राजपत्राङ्कित विशिष्ट श्रेणीको पदमा देहाय बमोजिम बढुवा गरिनेछः-

(क) राजपत्राङ्कित विशिष्ट श्रेणीको मुख्य सचिवको पदमा:

(१) बहालवाला विशिष्ट श्रेणीका कर्मचारीमध्येबाट नेपाल सरकारले ज्येष्ठता तथा कार्यदक्षताको आधारमा छनौट गरी बढुवा गर्ने।

(२) यस खण्ड बमोजिमको बढुवा प्रक्रियामा कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७४ बमोजिम निजामती सेवाबाट प्रदेश र स्थानीय तहमा समायोजन भई जाने राजपत्राङ्कित

विशिष्ट श्रेणीको कर्मचारी समेत बढुवाको लागि सम्भाव्य उम्मेवार हुनेछन ।

(ख) राजपत्राङ्कित विशिष्ट श्रेणीको सचिव वा सो सरहको पदमाः

(१) रिक्त पदमध्ये बीस प्रतिशत पदमा दफा ३४ बमोजिम नकारात्मक सूचीमा नपरेका सम्बन्धित सेवाको राजपत्राङ्कित प्रथम श्रेणी वा सो सरहको पदमा सवैभन्दा बढी सेवा अवधि भएका सम्भाव्य उम्मेदवारलाई बढुवा समितिको सिफारिसमा नेपाल सरकारले बढुवा गर्नेछ ।

(२) रिक्त पदमध्ये असी प्रतिशत पदमा दफा ३४ बमोजिम नकारात्मक सूचीमा नपरेका सम्बन्धित सेवाका सम्भाव्य उम्मेदवारहरुमध्येबाट उपलब्ध भएसम्म रिक्त पदको दोब्बर संख्यामा बढुवा समितिले सिफारिस गरेका उम्मेदवारहरुमध्येबाट नेपाल सरकारले ज्येष्ठता र कार्यदक्षताको आधारमा उपयुक्त ठहर्याएको उम्मेदवारलाई बढुवा गर्नेछ ।

तर कुनै सेवामा दोब्बर संख्यामा सम्भाव्य उम्मेदवार नभएको अवस्थामा सोभन्दा कम संख्यामा उम्मेदवार सिफारिस गर्न बाधा पुगेको मानिने छैन ।

(३) उपदफा (२) को खण्ड (ख) बमोजिमको बढुवा प्रक्रियामा कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७४ बमोजिम निजामती सेवाबाट प्रदेश र स्थानीय तहमा समायोजन भई जाने राजपत्राङ्कित प्रथम श्रेणीको कर्मचारी समेत बढुवाको लागि सम्भाव्य उम्मेवार हुनेछ ।

(४) उपखण्ड (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायका सेवाका राजपत्राङ्कित विशिष्ट श्रेणीको पदमा देहाय बमोजिमका कर्मचारीहरुबाट बढुवा गरिने छः–

(अ) नेपाल कृषि तथा वन सेवाको पदमा नेपाल कृषि सेवा र नेपाल वन सेवाका राजपत्राङ्कित प्रथम श्रेणीका कर्मचारीहरु र

(आ) नेपाल प्रशासन सेवाको पदमा नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क सेवा, नेपाल प्रशासन सेवा, नेपाल विविध सेवा र नेपाल शिक्षा सेवाका राजपत्राङ्कित प्रथम श्रेणीका कर्मचारीहरु ।

(३) सचिव वा सो सरहको विशिष्ट श्रेणीको पदमा सम्भाव्य उम्मेदवार हुन राजपत्राङ्कित प्रथम श्रेणीका कर्मचारीले नेपाल सरकारले तोकेको उच्चस्तरीय व्यवस्थापन तालीम समेत उत्तीर्ण गरेको हुनु पर्नेछ ।

(४) बढुवा सिफारिस गर्दा बढुवा समितिले पहिले उपदफा (२) को खण्ड (ख) को उपखण्ड (१) को सिफारिस गरेपछि उपखण्ड (२) बमोजिमको सिफारिस गर्नु पर्नेछ ।

(५) यस दफा बमोजिम पदपूर्तिको लागि लोक सेवा आयोगले पद संख्या निर्धारण गर्नेछ ।

(६) निजामती सेवाको राजपत्राङ्कित विशिष्ट श्रेणीको कुनै पद रिक्त भएका मितिले पन्ध्र दिनभित्र बढुवा समितिले सिफारिस गर्नु पर्नेछ र नेपाल सरकारले त्यसरी सिफारिस भएको पन्ध्र दिनभित्र रिक्त पदपूर्ति गर्नु पर्नेछ ।

२९. **बढुवा सम्वन्धी विशेष व्यवस्थाः** (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि एउटै श्रेणी वा तहमा कम्तीमा बाह्र वर्षसम्म बहाल रहिरहेका राजपत्राङ्कित प्रथम श्रेणी वा एघारौ तह वा सोभन्दा मुनिका कर्मचारी दफा ५० बमोजिम अवकाश हुने भएमा निजलाई एक श्रेणी वा तह माथिको पदमा बढुवा गरी अवकाश दिइनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम बढुवा गर्नका लागि स्वतः विशेष पद सृजना हुनेछ र त्यस्तो कर्मचारी अवकाश भएपछि सो पद स्वतः खारेज हुनेछ ।

(३) एउटै पदमा यस दफा वमोजिमको अवधि पूरा भएको कुनै निजामती कर्मचारीको मृत्यु भएमा त्यस्तो कर्मचारीको परिवारलाई एक श्रेणी वा तह माथिको पदको निवृत्तिभरण लगायत अन्य सुविधा प्रदान गरिनेछ ।

३०. **बढुवाको लागि उम्मेदवार हुन चाहिने न्यूनतम सेवा अवधि र शैक्षिक योग्यताः** (१) बढुवाको लागि उम्मेदवार हुन बढुवा हुने पदको श्रेणी वा तहभन्दा एक श्रेणी वा तह मुनिको पदको लागि तोकिए वमोजिमको शैक्षिक योग्यता र बढुवाको लागि विज्ञापन हुनुभन्दा अघिको असार मसान्तसम्ममा देहाय बमोजिमको न्यूनतम सेवा अवधि पुगेको हुनु पर्नेछः–

(क) राजपत्र अनङ्कित पदको लागि चार वर्ष ।

(ख) राजपत्राङ्कित पदको लागि पाँच वर्ष ।

(२) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि राजपत्राङ्कित तृतीय श्रेणी वा सो सरहको तहको पदको खुला प्रतियोगिताका लागि निर्धारित न्यूनतम शैक्षिक योग्यता नभएको निजामती कर्मचारीलाई राजपत्राङ्कित तृतीय श्रेणी वा सो सरहको पदमा बढुवा गरिने छैन ।

३१. **बढुवाका लागि सम्भाव्य उम्मेदवार हुन नपाउनेः** दफा ३० मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायको अवस्थामा देहायको अवधिभर बढुवाको लागि सम्भाव्य उम्मेदवार हुन पाइने छैनः–

(क) निलम्बन भएकोमा निलम्बन भएको अवधिभर ।

(ख) नसिहत पाएकोमा नसिहत पाएको मितिले एक वर्षसम्म ।

(ग) बढुवा रोक्का भएकोमा बढुवा रोक्का भएको अवधिभर ।

(घ) तलब वृद्धि रोक्का भएकोमा तलव वृद्धि रोक्का भएको अवधिभर ।

(ङ) नेपाल स्वास्थ्य सेवाको कर्मचारीको हकमा प्रचलित कानून बमोजिम गठन भएको स्वास्थ्य सम्बन्धी व्यावसायिक परिषदबाट नाम दर्ता निलम्वन भएको भए त्यस्तो निलम्बनको अवधिभर ।

३२. **बढुवा नियुक्तिको रोक्का तथा फुकुवाः** बढुवाका लागि सिफारिस भइसकेपछि बढुवा नियुक्ति नपाउञ्जेल निलम्बन वा बढुवा रोक्का वा तलव वृद्धि रोक्का वा नसिहत पाएको भएमा दफा ३१ को खण्ड (ख) बमोजिम त्यस्तो अवधिभर निजको बढुवा नियुक्ति रोक्का गरिनेछ । निजले सफाई पाएपछि वा रोक्का अवधि समाप्त भएपछि निलम्वन वा रोक्का नभए सरह मानी नियुक्ति दिई ज्येष्ठता मात्र कायम गरिनेछ ।

३३. **ज्येष्ठताद्धारा हुने बढुवाको आधारः** (१) बढुवा समितिले ज्येष्ठताद्धारा हुने बढुवाको लागि सिफारिस गर्दा बढुवा हुने पदभन्दा एक श्रेणी वा तह मुनिको सम्बन्धित सेवा, समूह वा उपसमूहको पदमा सबैभन्दा बढी अवधि सेवा गरेका मध्येबाट नकारात्मक सूचीमा नपरेका र बढुवा हुने पदभन्दा एक श्रेणी वा तह मुनिको पदको लागि तोकिए बमोजिमको न्यूनतम शैक्षिक योग्यता हासिल गरेको उम्मेदवारलाई बढुवा सिफारिस गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दफा ८ को ज्येष्ठताद्धारा हुने बढुवामा समान सेवा अवधि भएका कर्मचारीहरुमध्येबाट बढुवा गर्दा "क" वर्गको भौगोलिक क्षेत्रमा कम्तीमा दुई वर्ष, "ख" वर्गको भौगोलिक क्षेत्रमा

कम्तीमा तीन वर्ष, "ग" वर्गको भौगोलिक क्षेत्रमा कम्तीमा चार वर्ष वा "घ" वर्गको भौगोलिक क्षेत्रमा सेवा गरेको कर्मचारीलाई क्रमश बढुवाका लागि सिफारिस गरिनेछ ।

(३) कुनै एक भौगोलिक क्षेत्रमा कम्तीमा एक वर्षको रुजु हाजिर नभई सो भौगोलिक क्षेत्रमा गरेको सेवा अवधि बढुवा प्रयोजनका लागि मान्यता दिइने छैन ।

स्पष्टीकरणः यस उपदफाको प्रयोजनको लागि "एक वर्ष" भन्नाले कम्तीमा एक वर्षको अवधि पूरा भई दुई सय तेत्तीस दिन रुजु हाजिर भएको हुनु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (२) बमोजिम भौगोलिक क्षेत्रमा सेवा गरेको अवधि गणना गर्दा "क" वर्गको भौगोलिक क्षेत्रमा काम गरेको अवधिलाई "ख" र "ग" वर्गको भौगोलिक क्षेत्रमा र "ख" वर्गको भौगोलिक क्षेत्रमा काम गरेको अवधिलाई "ग" वर्गको भौगोलिक क्षेत्रमा काम गरेको अवधिसँग जोडेर गणना गर्न सकिनेछ ।

(५) भौगोलिक क्षेत्रमा काम गरे वापतको अनुभव गणना हुन जुन श्रेणी वा तहमा बढुवा हुने हो सो श्रेणी वा तहभन्दा एक श्रेणी वा तह मुनिको पदमा काम गरेको भए मात्र मान्यता दिइनेछ ।

(६) विदेशस्थित नेपाली कूटनीतिक नियोग वा अन्य कुनै कार्यालयमा काम गर्ने र अध्ययन विदा तथा वैदेशिक तालीममा काजमा जाने कर्मचारीलाई "घ" वर्गको भौगोलिक क्षेत्रमा काम गरे सरहको मान्यता दिइनेछ ।

(७) उपदफा (१) बमोजिम बढुवा गर्दा बढुवा हुने पदभन्दा एक श्रेणी वा तह मुनिको पदमा समान सेवा अवधि हुने भए एक तह मुनिको श्रेणी वा तहमा नियुक्ति वा बढुवा निर्णय भएको मितिको आधारमा ज्येष्ठता गणना गरिनेछ ।

(८) उपदफा (७) बमोजिम समेत ज्येष्ठता नछुट्टिएमा उमेरको ज्येष्ठताको आधारमा ज्येष्ठता कायम गरिनेछ ।

३४. नकारात्मक सूचीका आधारः (१) ज्येष्ठताद्धारा बढुवा प्रयोजनका लागि देहायका अवस्थामा कर्मचारी नकारात्मक सूचीमा परेको मानिनेछः–

(क) दफा ३० बमोजिमको योग्यता नपुगेको,

(ख) दफा ३१ बमोजिम उम्मेदवार हुन अयोग्य भएको,

(ग) कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनमा कम्तीमा "सन्तोषजनक" स्तरको प्रगति हासिल नगरेको,

(घ) राजपत्राङ्कित पदमा बढुवा हुनका लागि सम्बन्धित सेवा, समूह वा उपसमूहको राजपत्राङ्कित तृतीय श्रेणी वा सो सरहको तहको पदका लागि तोकिएको न्यूनतम शैक्षिक योग्यता नभएको, र

(ङ) कम्तीमा तीस कार्यदिनको सेवाकालिन तालिम प्राप्त नगरेको ।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (ग) बमोजिम कार्यसम्पादनको प्रगति मूल्यांकन गर्दा बढुवाको लागि सम्भाव्य उम्मेदवार हुन जति वर्षको सेवा आवश्यक पर्ने हो पछिल्लो त्यति वर्षको कार्यसम्पादन मूल्यांकनको औसतबाट हिसाव गरिनेछ ।

तर,

(१) अध्ययन वा तालीममा गएको वा निलम्बन भई निलम्बन फुकुवा भएकोमा त्यस्तो अवधि कटाई बाकी अवधिको मात्र कार्यसम्पादन करारको प्रगति मूल्यांकनको औषत हिसाव गरिनेछ ।

(२) असाधारण बिदामा बसेको र गयल कट्टी भएको भए सो अवधिलाई कटाएर मात्रै बढुवाका लागि न्यूनतम सेवा अवधि गणना गरिनेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम कार्यसम्पादन सम्झौताको प्रगति मूल्याङ्कन गर्दा जति वर्षको सेवा अवधि आवश्यक पर्ने हो सो अवधि नपुग भएमा प्राप्त कार्यसम्पादन सम्झौताको प्रगतिको औषत हिसावका आधारमा गणना गरिनेछ ।

(३) नेपाल स्वास्थ्य सेवाको हकमा उपदफा (१) को खण्ड (क), (ख) र (ङ) बाहेक नकारात्मक सूचीका अन्य आधारहरु तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

३५. **<u>शैक्षिक योग्यता र तालिमको मूल्यांकनः</u>** (१) बढुवाका लागि तोकिएको न्यूनतम शैक्षिक योग्यता र कम्तीमा तीस कार्य दिनको सेवाकालिन तालीम प्राप्त गरेको हुनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोमिम सेवाकालीन तालीम जुन श्रेणी वा तहमा छँदा लिएको हो सोही श्रेणी वा तहको लागि मात्र मान्यता दिइनेछ ।यस्तो तालीम सेवा, समूह र उपसमूहसँग सम्बन्धित हुनुपर्ने छ ।

(३) निजामती कर्मचारीले बढुवाको दरखास्तसँगै शैक्षिक योग्यता र सेवाकालीन तालीम वापतको प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि पेश गर्नुपर्ने छ ।

(४) निजामती कर्मचारीले बढुवा प्रयोजनको लागि दरखास्तसँग पेश गरेको शैक्षिक योग्यता सो सेवा, समूह, उपसमूहसँग सम्बन्धित हो वा होइन भन्ने सम्बन्धमा तोकिए बमोजिमको सम्बद्धता निर्धारण समितिले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ ।

(५) बढुवा प्रयोजनको लागि दरखास्तसँग पेश गरेको शैक्षिक योग्यताको सम्बद्धता निर्धारण बढुवा समितिको बैठक बस्नुभन्दा अगाडिको मितिसम्म भएमा त्यस्तो शैक्षिक योग्यतालाई सो वर्षको बढुवाका लागि मान्यता दिइनेछ ।

३६. **<u>श्रेणीविहीन कर्मचारीको स्तरवृद्धि सम्बन्धी व्यवस्थाः</u>** (१) श्रेणीविहीन पदहरुको स्तर देहाय बमोजिम हुनेछः-

(क) प्रथमस्तर

(ख) द्वितीयस्तर

(ग) तृतीयस्तर

(घ) चतुर्थस्तर

(ङ) पाँचौस्तर

(२) श्रेणीविहीन पदमा शुरु नियुक्ति हुने निजामती कर्मचारीको प्रथमस्तर कायम हुनेछ ।

(३) सजायको अभिलेख नभएको श्रेणीविहीन कर्मचारीको अख्तियारवालाले देहाय बमोजिम स्तरवृद्धि गर्नेछः-

(क) पाँच वर्ष वा सोभन्दा बढी तर दश वर्षभन्दा कम सेवा अवधि भएकोलाई द्वितीयस्तर,

(ख) दश वर्ष वा सोभन्दा बढी तर पन्ध्र वर्षभन्दा कम सेवा अवधि भएकोलाई तृतीयस्तर,

(ग) पन्ध्र वर्ष वा सोभन्दा बढी तर बीस वर्षभन्दा कम सेवा अवधि भएकोलाई चतुर्थस्तर,

(घ) बीस वर्ष वा सोभन्दा बढी सेवा अवधि भएकोलाई पाँचौस्तर ।

(४) उपदफा (३) को स्तर बमोजिमको तलबमान नेपाल सरकारले तोके बमोजिम हुनेछ ।

(५) स्तरवृद्धि सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

३७. **<u>व्यक्तिगत विवरण राख्नु पर्नेः</u>** (१) कर्मचारीको व्यक्तिगत विवरण दुरुस्त राख्ने जिम्मेवारी सम्बन्धित विभागीय प्रमुख वा कार्यालय प्रमुखको हुनेछ । आफ्नो व्यक्तिगत विवरण अद्यावधिक गर्ने गराउने दायित्व सम्बन्धित कर्मचारीको हुनेछ ।

(२) बढुवाको लागि सम्भाव्य उम्मेदवार भइसकेका कर्मचारीले सरकारी काम वा अध्ययन वा काजको सिलसिलामा विदेशमा रही वा प्राकृतिक वा आकस्मिक विपत्ति वा काबू बाहिरको परिस्थिति परी दरखास्त फाराम पेश गर्न नसकेमा बढुवा सूचनाको म्यादभित्र सम्बन्धित विभागीय प्रमुख वा कार्यालय प्रमुखले त्यस्तो कर्मचारीको विवरण बढुवा सूचना प्रकाशन गर्ने कार्यालयमा पठाउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम पठाइएको विवरणलाई आधार मानी बढुवा समितिले बढुवाको कारबाही टुंगो लगाउनेछ ।

(४) कुनै उम्मेदवारले बढुवाको दरखास्त फाराम भर्दा झुट्टा विवरण पेश गरेको व्यहोरा प्रमाणित भएमा निजलाई विभागीय सजाय गरिनेछ ।

३८. **<u>बढुवाको उजूरीः</u>** (१) बढुवा समितिले गरेको बढुवाको सिफारिसमा चित्त नबुझ्ने सम्बन्धित निजामती कर्मचारीले त्यस्तो सिफारिस गरेको मितिले पन्ध्र दिनभित्र लोकसेवा आयोगमा उजूरी दिन सक्नेछ र त्यसरी परेको उजूरीमा उजूरी गर्ने म्याद समाप्त भएको मितिले तीस दिनभित्र टुङ्गो लगाइनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पर्न आएका उजूरी टुंगो लागेपछि पहिले प्रकाशित बढुवा नामावलीमा संशोधन गर्नुपर्ने भएमा लोक सेवा आयोगले सोको सूचना बढुवा समितिलाई दिनु पर्नेछ ।

(३) बढुवाको उजूरी सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

३९. **<u>सेवा, समूह, उपसमूह परिवर्तन सम्बन्धी व्यवस्थाः</u>** (१) सेवा, समूह वा उपसमूह परिवर्तन गर्न पाइने छैन ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै सेवा, समूह वा उपसमूहको कुनै पद लगातार दुई वर्षसम्म पूर्ति हुन नसकेमा त्यस्तो पदमा अर्को कुनै सेवा, समूह वा उपसमूहको कर्मचारीबाट निवेदन माग गरी लोक सेवा आयोगले परीक्षा लिई सेवा, समूह वा उपसमूह परिवर्तन गर्न सक्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम सेवा, समूह वा उपसमूह परिवर्तन भई आउने कर्मचारीले त्यस्तो पदको लागि तोकिएको न्युनतम शैक्षिक योग्यता हासिल गरेको हुनु पर्नेछ। यसरी सेवा, समूह वा उपसमूह परिवर्तन गर्दा सम्बन्धित कर्मचारीको मञ्जुरी रहेको हुनु पर्नेछ।

(४) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि संघीय निजामती सेवाबाट प्रदेश निजामती सेवामा र प्रदेश निजामती सेवाबाट संघीय निजामती सेवामा लोक सेवा आयोगको परामर्श लिई सेवा परिवर्तन वा स्थानान्तरण गर्न सकिने छ ।

(५) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नेपाल सरकारले नेपाल स्वास्थ्य सेवामा बहाल रहेको कुनै कर्मचारीलाई विशेष योग्यता हासिल गर्न अध्ययनमा पठाएकोमा त्यस्तो कर्मचारी अध्ययन पूरा गरी सेवामा हाजिर भएपछि लोक सेवा आयोगको परामर्शमा निजको विशेष योग्यतासँग सम्बन्धित समूह वा उपसमूह परिवर्तन गरिदिनु पर्नेछ।

परिच्छेद-७

तलव, भत्ता र अन्य सुविधा

४०. **तलव तथा सुविधा पुनरावलोकन समितिः** (१) निजामती कर्मचारीको तलव, भत्ता तथा अन्य सुविधा पुनरावलोकन गर्न देहाय बमोजिमको समिति रहनेछः-

(क)	नेपाल सरकारको मुख्य सचिव	अध्यक्ष
(ख)	सचिव, अर्थ मन्त्रालय	सदस्य
(ग)	सचिव, मन्त्रालय	सदस्य-सचिव

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिमा विषयसँग सम्बन्धित विज्ञ, पदाधिकारी वा निजामती कर्मचारी युनियनको अध्यक्षलाई आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(३) समितिले नेपाल सरकारको आर्थिक स्रोत र क्षमताको आधारमा तलव, भत्ता तथा अन्य सुविधा सिफारिस गर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम सिफारिस गर्दा प्रत्येक वर्ष उपभोक्ता मूल्य सूचीको आधारमा महङ्गी भत्ता निर्धारण गरी नेपाल सरकार समक्ष सिफारिस गर्नेछ ।

(५) समितिले प्रत्येक तीन वर्षमा राजस्व वृद्धिदर, कूल दरबन्दी संख्या र विगत दुई वर्षमा मूल्य सूचीको आधारमा प्रदान गरिएको महंगी भत्ता समेतलाई आधार बनाई तलव भत्ता तथा अन्य सुविधा पुनरावलोकन गर्नेछ ।

(६) समितिले आफ्नो कार्यविधि आफै व्यवस्थित गर्नेछ ।

(७) समितिले उपसमिति गठन गर्न सक्नेछ ।

(८) समितिको सचिवालय मन्त्रालयमा रहनेछ ।

४१. <u>तलव, भत्ताः</u> (१) निजामती कर्मचारीले हाजिर भएको दिनदेखि तलब, भत्ता पाउनेछ ।

(२) प्रत्येक निजामती कर्मचारीले एक वर्षको सेवा अवधि पूरा गरेपछि एक दिनको तलब बराबरको रकम तलब वृद्धि पाउनेछ ।

(३) कुनै निजामती कर्मचारीको तलब वृद्धि रोक्का भएकोमा सो तलब वृद्धि कुन मितिदेखि फुकुवा हुने हो सो कुरा सम्बन्धित अधिकारीले लिखित रुपमा जनाई अभिलेख राख्नु पर्नेछ।

४२. <u>पकाएको तलव भत्ता पाउनेः</u> (१) निजामती कर्मचारीले प्रत्येक महिना भुक्तान भएपछि तलव र भत्ता पाउने भए भत्ता समेत पाउनेछ ।

(२) ~~यस ऐनमा अन्यथा व्यवस्था भएकोमा बाहेक कुनै~~ निजामती कर्मचारी जुनसुकै तरिकाले निजामती सेवामा नरहे पनि पकाएको तलव, भत्ता पाउनेछ ।

(३) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियमहरुमा व्यवस्था भएकोमा बाहेक कुनै पनि निजामती कर्मचारीको तलव कट्टा गरिने छैन ।

४३. <u>निलम्बन भएमा पाउने तलवः</u> (१) कुनै निजामती कर्मचारी सरकारी कामको सम्बन्धमा वा नेपाल सरकारको तर्फबाट भएको कारबाहीको फलस्वरुप निलम्बन भएमा सो निलम्बनको अवधिभर निजले आफ्नो तलवको आधा मात्र पाउनेछ ।

तर निजले सफाई पाएमा निलम्बन रहेको अवधिमा आधा तलव पाएको भए सो कट्टा गरी बाँकी र नपाएको भए पूरै तलव (तलव वृद्धि हुने भएमा सो समेत) पाउनेछ र कसूरदार ठहरिएमा निलम्वन भएको मितिदेखिको बाँकी तलव भत्ता पाउने छैन ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै अदालतमा मुद्दा दायर भएको कारणले कुनै निजामती कर्मचारी निलम्बन भएकोमा त्यस्तो मुद्दामा शुरु अदालतबाट त्यस्तो निजामती कर्मचारी कसूरदार ठहरी फैसला भएमा त्यस्तो फैसला भएको मितिदेखि तलब पाउने छैन।

४४. <u>चाडपर्व खर्चः</u> (१) निजामती कर्मचारीले आफ्नो धर्म, सस्कृति, परम्परा अनुसार मनाउने चाडपर्वको लागि खाइपाई आएको एक महिना बराबरको तलब रकम प्रत्येक आर्थिक वर्षमा एक पटक चाडपर्व खर्चको रुपमा पाउनेछ ।

(२) निवृत्तिभरण पाउनेगरी अवकाश प्राप्त कर्मचारीले निजले पाउने एक महिनाको निवृत्तिभरण बराबरको रकम चाडपर्व खर्चको रुपमा पाउनेछ ।

४५. **कर्मचारी सञ्चय कोषः** निजामती कर्मचारीको मासिक तलबबाट दश प्रतिशतका दरले रकम कट्टा गरी सो रकममा नेपाल सरकारले शत प्रतिशत रकम थप गरी कर्मचारी सञ्चय कोषमा जम्मा गरिदिनेछ ।

४६. **सावधिक जीवन बीमाः** (१) नेपाल सरकारले निजामती कर्मचारीको सावधिक जीवन बीमा सम्बन्धी व्यवस्था गर्नेछ ।

(२) सावधिक जीवन बीमा र बीमा कोष सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

४७. **उपचार खर्चः** निजामती कर्मचारीले सेवा अवधिभरमा राजपत्राङ्कित कर्मचारी भए सोह्र महिना बराबरको, राजपत्र अनङ्कित प्रथम श्रेणी वा सो सरहको तहको र सो सरहको तलव बुझ्ने श्रेणीविहीन कर्मचारी भए अठार महिना बराबरको र अन्य राजपत्र अनङ्कित र श्रेणीविहीन कर्मचारी भए एक्काइस महिना बराबरको खाइपाई आएको तलव रकम बराबरको रकम उपचार खर्च पाउनेछ ।

४८. **बिशेष आर्थिक सुविधाः** कुनै निजामती कर्मचारीको सेवामा छँदै मृत्यु भएमा निजको परिवारलाई खाइपाई आएको एक वर्षको तलव बराबरको रकम एकमुष्ट प्रदान गरिनेछ।

४९. **तलवको उल्लेखः** (१) यस ऐनमा जहाँ जहाँ तलवको उल्लेख भएको छ, त्यसले सम्बन्धित निजामती कर्मचारीको तत्कालको तलव रकम (तलव वृद्धि समेत) लाई जनाउँछ ।

(२) दफा ५४ र दफा ५६ को प्रयोजनको लागि "आखिरी तलव" भन्नाले सम्बन्धित कर्मचारीको अवकाश प्राप्त गर्ने अवस्थाको तलबलाई जनाउँछ र त्यसरी अवकाश प्राप्त गर्ने अवस्थामा कुनै निजामती कर्मचारी असाधारण विदा वा निलम्बन रहेको भए त्यस्तो अवधिको निमित्त पनि पूरै तलबको हिसाब गरिनेछ ।

परिच्छेद- ८

अवकाश, उपदान र निवृत्तिभरण

५०. **अनिवार्य अवकाशः** (१) साठी वर्ष उमेर पूरा भएको निजामती कर्मचारीले निजामती सेवाबाट स्वतः अवकाश पाउनेछ ।

(२) दफा १८ र १०७ मा उल्लेख भएको पदावधिको सम्बन्धमा सोही बमोजिम हुनेछ ।

५१. **उमेर गणनाः** (१) यस ऐन बमोजिम अनिवार्य अवकाश वा अन्य प्रयोजनका लागि निजामती कर्मचारीको उमेर गणना गर्दा देहायका आधारमा गरिनेछः–

(क) निजले पेश गरेको शिक्षण संस्थाको प्रमाणपत्रमा किटिएको जन्म दिन वा वर्षबाट हुन आउने उमेर,

(ख) निजको नागरिकताको प्रमाणपत्रमा किटिएको जन्म दिन वा वर्षबाट हुन आउने उमेर,

(ग) निजले व्यक्तिगत विवरणमा लेखी दिएको जन्म दिन वा वर्षबाट हुन आउने उमेर ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निजामती कर्मचारीको उमेर गणना गर्दा शैक्षिक योग्यता वा नागरिकताको प्रमाणपत्र र व्यक्तिगत विवरणमा जन्म मिति, वर्ष, महिना र गते समेत खुलेको र सबैमा एउटै मिति नरहेमा निज जुन मितिबाट पहिले अवकाश हुन्छ सोही मिति अनुसार निजको उमेर गणना गरिनेछ ।

(३) कुनै निजामती कर्मचारीको शैक्षिक योग्यता वा नागरिकताको प्रमाणपत्र र व्यक्तिगत विवरणमा वर्ष, संवत् वा उमेर मात्र उल्लेख भएकोमा देहायको आधारमा जन्म मिति कायम गरिनेछः–

(क) नागरिकताको प्रमाणपत्रको हकमा प्रमाणपत्र प्राप्त गरेको मितिको आधारमा,

(ख) शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्रको हकमा प्रमाणपत्र जारी भएको मितिको आधारमा,

(ग) व्यक्तिगत विवरणको हकमा शुरु नियुक्ति भएको मितिको आधारमा।

(४) निजामती कर्मचारीले पेश गरेको कुनै प्रमाणपत्रमा वर्ष मात्र उल्लेख भएको र अर्को प्रमाणपत्रमा पूरा जन्म मिति खुलेको भएमा र सो प्रमाणपत्रमा उल्लिखित जन्म मितिहरुको बीचमा एक वर्षसम्मको अन्तर देखिएमा पूरा जन्म मिति खुलेकोलाई अनिवार्य अवकाशको आधार लिइनेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम छुट्टा छुटै प्रमाणपत्रमा उल्लेख भएको जन्म मितिको अन्तर एक वर्षभन्दा बढी देखिएमा निज जुन मितिबाट पहिले अवकाश हुन्छ सोही मितिलाई जन्म मिति कायम गरी निजको उमेर गणना गरिनेछ ।

५२. **<u>असमर्थ कर्मचारी सम्बन्धी विशेष व्यवस्थाः</u>** कुनै निजामती कर्मचारी शारीरिक वा मानसिक रोगको कारणबाट नियमित रुपमा सेवा गर्न असमर्थ छ भनी नेपाल सरकारले गठन गरेको मेडिकल बोर्डबाट प्रमाणित भई आएमा नेपाल सरकारले निजलाई निजको सेवा अवधिमा बढीमा सात वर्ष सेवा अवधि थप गरी अवकाश दिन सक्नेछ ।

५३. **स्वेच्छिक अवकाशः** (१) निबृत्तभरण पाउने अवस्था र उमेरको हद पचास वर्ष पूरा भएका निजामती कर्मचारीले नेपाल सरकारद्धारा नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित सूचनामा तोकिएको अवधिभित्र सोही सूचनामा उल्लिखित शर्तमा स्वेच्छिक अवकाश लिन सक्नेछ । यसरी स्वेच्छिक अवकाश लिने कर्मचारीलाई साठी वर्ष उमेर ननाघ्ने गरी बढीमा सात वर्षसम्म सेवा अवधि थप गरी निवृत्तिभरणको लागि जम्मा सेवा अवधि कायम गरिनेछ ।

तर दरबन्दी मिलान हुन नसकी फाजिलमा परेको वा नेपाल सरकारलाई आवश्यक नभएका पदमा कार्यरत कर्मचारीको हकमा छुट्टै शर्त र सुविधा तोकी नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी स्वेच्छिक अवकाशका लागि निवेदन माग गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि निवृत्तिभरण पाउने अवस्था, उमेरको हद बाउन्न वर्ष पुगेको र कार्यरत पदमा बाह्र वर्ष सेवा अवधि पूरा गरेको निजामती कर्मचारीले स्वेच्छिक अवकाश लिन चाहेमा निजलाई एक श्रेणी माथिको पदमा बढुवा गरी स्वेच्छिक अवकाश दिन सकिनेछ ।

५४. **उपदानः** पाँच वर्ष वा सो भन्दा बढी सेवा गरेको तर निवृत्तिभरण पाउने अवधि नपुगेको निजामती कर्मचारीले अवकाश पाएमा वा राजीनामा स्वीकृत गराई पदबाट अलग भएमा वा भविष्यमा सरकारी सेवाको निमित्त अयोग्य नठहरिने गरी पदबाट हटाइएमा त्यस्तो कर्मचारीले देहायको दरले उपदान पाउनेछः–

(क) पाँच वर्षदेखि दश वर्षसम्म सेवा गरेकोमा काम गरेको प्रत्येक वर्षको निमित्त आखिरी आधा महिनाको तलब,

(ख) दश वर्ष भन्दा बढी पन्ध्र वर्षसम्म सेवा गरेकोमा काम गरेको प्रत्येक वर्षको निमित्त आखिरी एक महिनाको तलब,

(ग) पन्ध्र वर्ष भन्दा बढी बीस वर्ष भन्दा कम सेवा गरेकोमा काम गरेको प्रत्येक वर्षको निमित्त आखिरी डेढ महिनाको तलब ।

५५. **योगदानमा आधारित निवृत्तिभरणः** (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यो ऐन प्रारम्भ भएपछि निजामती सेवामा नियुक्ति हुने कर्मचारीले योगदानमा आधारित निवृत्तिभरण पाउनेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यो ऐन प्रारम्भ हुनुभन्दा अघिदेखि नै निजामती सेवामा वहाल रहेको कर्मचारी खुला प्रतियोगितामा छनौट भई निरन्तर सेवामा रहेको भएमा निजको हकमा यो दफा आकर्षित हुने छैन।

(३) यस दफा बमोजिम दिइने निवृत्तिभरण प्रचलित कानून बमोजिम स्थापना भएको निवृत्तिभरण कोषबाट व्येहोरिनेछ ।

(४) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस दफा बमोजिम योगदानमा आधारितमा निवृत्तिभरण पाउने निजामती कर्मचारीले दफाहरु ५२, ५३, ५४, ५६, ५७, ५८, ६१ र ६२ बमोजिमका सुविधा पाउने छैन ।

५६. <u>निवृत्तिभरणः</u> (१) बीस वर्ष वा सोभन्दा बढी अवधि सेवा गरेको निजामती कर्मचारीले देहाय बमोजिम मासिक निवृत्तिभरण पाउनेछः–

<u>जम्मा सेवा वर्ष X आखिरी तलबको रकम</u>

५०

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि निवृत्तिभरणको न्यूनतम रकम समान पदको बहालवाला निजामती कर्मचारीको तलबको शुरु अङ्कको दुई तिहाईभन्दा कम र अधिकतम रकम समान पदको बहालवाला निजामती कर्मचारीको तलबको शुरु स्केलभन्दा बढी हुने छैन ।

(३) पन्ध्र वर्ष सेवा अवधि पूरा गरेको कुनै निजामती कर्मचारीको मृत्यु भएमा निजको सेवा अवधिमा बढीमा पाँच वर्ष अवधिसम्म थप गरी निजको परिवारलाई निवृत्तिभरण वा उपदान जुन लिन चाहन्छ सो रोजेर लिन दिइनेछ ।

(४) कुनै सरकारी पदमा अघि गरेको सेवा वापत निवृत्तिभरण पाइरहेको व्यक्ति पछि निजामती सेवाको पदमा नियुक्ति भएमा निजले पछि गरेको सेवा अवधिमा अघि गरेको सेवा अवधि जोडी यस दफा बमोजिम निवृत्तिभरण लिन पाउनेछ ।

(५) निजामती सेवामा बहाल कर्मचारीले तीस वर्ष सेवा अवधि पूरा गरिसकेको भए स्वेच्छाले सेवाबाट अवकाश लिन सक्नेछ । यसरी स्वेच्छाले सेवाबाट अवकाश लिएको कर्माचरीको उमेर साठी वर्ष पूरा हुन जति अवधि बाँकी छ सो अवधि थप गरी निजको जम्मा सेवा अवधि कायम गरिनेछ ।

(६) यो दफा बमोजिमको सुविधा यो ऐन प्रारम्भ हुँदाका बखत निजामती सेवामा कार्यरत कर्मचारीको हकमा मात्र लागू हुनेछ ।

५७. <u>निवृत्तिभरणमा वृद्धिः</u> बहालवाला निजामती कर्मचारीको तलव वृद्धि हुँदा तलवको सुरु अङ्कमा जति वृद्धि भएको छ त्यसको तीन चौथाई रकम समान पदका सेवा निवृत्त निजामती कर्मचारीको निवृत्तिभरण रकममा पनि थप गरिनेछ ।

५८. **<u>पारिवारिक निवृत्तिभरण र उपदानः</u>** (१) कुनै निजामती कर्मचारीको सेवामा छँदै वा निवृत्तिभरण पाउन थालेको सात वर्ष नपुग्दै मृत्यु भएमा निजको परिवारलाई दफा ५४ वा ५६ मा लेखिए बमोजिम उपदान तथा निवृत्तिभरण प्राप्त हुनेछ ।

तर निवृत्तिभरणको हकमा यस्तो निवृत्तिभरण सात वर्ष भन्दा बढी समय प्राप्त हुने छैन। निवृत्तिभरण पाउन थालेको सात वर्ष नपुग्दैमा मृत्यु भएका निजामती कर्मचारीको परिवारलाई सात वर्ष पुगेपछि निवृत्तिभरण प्राप्त हुने छैन ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि निवृत्तिभरण पाउने व्यक्ति नाबालिग रहेछ भने निज वालिग नभएसम्म त्यस्तो निवृत्तिभरण पाउनेछ ।

(३) निजामती कर्मचारीको विधुर पति वा विधवा पत्नीले निजको पति वा पत्नी सेवामा छँदै वा निवृत्तिभरण पाउन थालेको सात वर्ष नपुग्दै मृत्यु भई उपदफा (१) बमोजिम पारिवारिक निवृत्तिभरण पाउने भएमा सो निवृत्तिभरण पाउने अवधि भुक्तान भएको मितिदेखि र त्यस्तो निवृत्तिभरण नपाउने भएमा वा निजको पति वा पत्नीले निवृत्तिभरण पाउन थालेको सात वर्ष व्यतित भई सकेपछि मृत्यु भएकोमा निज कर्मचारीको मृत्यु भएको मितिदेखि आजीवन निजले पाउने निवृत्तिभरणको आधा रकम पाउनेछ ।

तर त्यस्तो विधुर पति वा विधवा पत्नीले अर्को विवाह गरेमा निजले त्यस्तो निवृत्तिभरण सुविधा पाउने छैन ।

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि निजामती कर्मचारीको निवृत्तिभरण पाइरहेको विधुर पति वा विधवा पत्नीको मृत्यु भएमा वा निजले अर्को विवाह गरेमा त्यस्तो निजामती कर्मचारीको नावालिग सन्तानले वालिग नभएसम्म त्यस्तो निवृत्तिभरण रकम तोकिए बमोजिम पाउनेछ ।

(५) बहालवाला निजामती कर्मचारीको तलब वृद्धि हुँदा तलबको शुरु अङ्कमा जति वृद्धि भएको छ, त्यसको तीन चौथाई रकम उपदफा (१), (२) र (३) अनुसार पारिवारिक निवृत्तिभरण पाइरहेको व्यक्तिले खाइपाई आएको पारिवारिक निवृत्तिभरण रकममा पनि थप गरिनेछ ।

(६) कुनै निजामती कर्मचारीको यस ऐन बमोजिम पाउने कुनै रकम लिन नपाउदै मृत्यु भएमा सो रकम निजको परिवारको सदस्यहरुमध्ये यस ऐन बमोजिम निजको निवृत्तिभरण वा उपदान पाउने ठहरिएको व्यक्तिले लिन पाउनेछ ।

(७) निवृत्तिभरण वा उपदान दिँदा मृत निजामती कर्मचारीले आफ्नो परिवारको सदस्य मध्येमा वा आफ्नो नाबालिग भाई वा अविवाहिता दिदी बहिनी कसैलाई इच्छाएको रहेछ भने सो व्यक्तिलाई र कुनै कारणले सो व्यक्तिले पाउन नसक्ने अवस्था

भएमा वा कसैलाई पनि नइच्छाएको भएमा सो कर्मचारीको परिवारको सदस्य वा हकवालामध्ये नेपाल सरकारले उचित ठहर्याएको व्यक्तिलाई दिइनेछ ।

५९. <u>पाँच वर्षभित्र सुविधा दाबी गरिसक्नु पर्नेः</u> सेवा निवृत्त हुने निजामती कर्मचारी वा निजको परिवारका सदस्यले सेवा निवृत्त भएको मितिले पाँच वर्षभित्र सम्बन्धित कार्यालय मार्फत नियमानुसार पाउने निवृत्तिभरण, उपदान लगायतका सुविधा लिनका लागि निवेदन दर्ता गराइसक्नु पर्नेछ । सुविधा दिने कार्यालयले निजामती कितावखानाबाट सुविधा निर्धारण भएका मितिले छ महिनाभित्र सुविधा भुक्तानी दिनुपर्नेछ ।

तर यो ऐन प्रारम्भ हुनु अघि सेवा निवृत्त भएका कर्मचारीको हकमा यो ऐन प्रारंम्भ भएको मितिले दुई वर्षभित्र निवेदन दिनु पर्नेछ ।

६०. <u>सुविधा रोजेर लिन पाउनेः</u> (१) निवृत्तिभरण पाउनेगरी सेवाबाट अलग भएको कर्मचारी वा निजको परिवारले निवृत्तिभरणको सट्टामा उपदान लिन चाहेमा काम गरेको प्रत्येक वर्षको निमित्त आखिरी डेढ महिनाको तलव बराबरको रकम एकमुष्ट भुक्तानी लिन पाउनेछ।

(२) यस दफा बमोजिम एक पटक उपदान रोजेर लिइसकेको कर्मचारी वा निजको परिवारले निवृत्तिभरण दावी गर्न पाउने छैन ।

६१. <u>बेपत्ता भएको कर्मचारीको निवृत्तिभरण र उपदानः</u> (१) निजामती सेवामा रही काम गरेको कुनै कर्मचारी हराई बेपत्ता भई दुई वर्षसम्म मरे बाँचेको पत्ता नलागेमा त्यस्तो कर्मचारीले दफा ५४ वा ५६ बमोजिम पाउने उपदान वा निवृत्तिभरणको रकम निजको परिवारलाई दिइनेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दफा ५६ बमोजिम निवृत्तिभरण लिन पाउने व्यक्ति निवृत्तिभरण लिन नपाउदै बेपत्ता भएमा सात वर्षसम्म र निवृत्तिभरण पाउन थालेपछि बेपत्ता भएमा सात वर्ष पुग्न बाँकी अवधिसम्म निजको परिवारलाई निवृत्तिभरणको पूरै रकम र सो अवधिपछि पति वा पत्नीलाई आजीवन निवृत्तिभरणको आधा रकम पारिवारिक निवृत्तिभरण दिइनेछ ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि निवृत्तिभरण पाउने व्यक्ति नाबालिग रहेछ भने निज वालिग नभएसम्म त्यस्तो निवृत्तिभरण पाउनेछ ।

(४) बेपत्ता भएको कर्मचारी पछि फेला परेमा दफा ५४ बमोजिमको उपदान भुक्तानी दिई नसकेको भए सो उपदान वा दफा ५६ बमोजिम पाउने निवृत्तिभरणको रकम निजले दावी गर्न आएको मितिदेखि निजलाई नै दिइनेछ ।

तर उपदफा (१) र (२) बमोजिम भुक्तानी दिई सकेको उपदान, निवृत्तिभरण वा पारिवारिक निवृत्तिभरण रकममा पछि फेला परेको व्यक्तिले दावी गर्न पाउने छैन ।

६२. **<u>पारिवारिक निवृत्तिभरण सम्बन्धी विशेष व्यवस्थाः</u>** (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नेपाल सरकारले खटाएको कार्यसम्पादन गर्ने सिलसिलामा कुनै निजामती कर्मचारीको तत्काल मृत्यु भएमा वा त्यसको कारणबाट निको नहुँदै पछि मृत्यु भएमा त्यस्तो कर्मचारीको पदावधि बीस वर्षभन्दा कम रहेछ भने बाँकी अवधि थप गरी निजको पति वा पत्नीलाई आजिवन यस ऐन बमोजिमको निवृत्तिभरण दिइनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवृत्तिभरण प्राप्त गर्ने व्यक्तिले दफा ५८ बमोजिमको पारिवारिक निवृत्तिभरण वा उपदान पाउने छैन ।

(३) यस दफा बमोजिम निवृत्तिभरण पाउने व्यक्तिले अर्को विवाह गरेमा निजले त्यस्तो निवृत्तिभरण पाउने छैन ।

(४) बहालवाला निजामती कर्मचारीको तलब वृद्धि हुँदा तलबको शुरु अङ्कमा जति वृद्धि भएको छ त्यसको तीन चौथाई रकम यस दफा अनुसार निवृत्तिभरण पाइरहेका व्यक्तिले खाइपाई आएको पारिवारिक निवृत्तिभरण रकममा पनि थप गरिनेछ ।

(५) यस दफा बमोजिम निवृत्तिभरण पाइरहेको व्यक्तिको मृत्यु भएमा वा निजले अर्को विवाह गरेमा त्यस्तो निवृत्तिभरणको रकम मृतक कर्मचारीको नावालिग छोरा छोरी भए त्यस्ता छोरा छोरीले वालिग नभएसम्म तोकिए बमोजिम पाउनेछन् ।

परिच्छेद-९

<u>तालिम, अध्ययन र छात्रवृत्ति</u>

६३. **<u>तालिम सम्बन्धी व्यवस्थाः</u>** (१) नेपाल सरकारले निजामती कर्मचारीको सीप र क्षमता वृद्धिको लागि आवश्यकता अनुसार तालीम दिने व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

(२) तालिम सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

६४. **<u>तालिम, अध्ययन वा अध्ययन भ्रमणः</u>** (१) सम्बन्धित मन्त्रालय, आयोग वा सचिवालयले आफ्नो मातहतका कर्मचारीलाई तालिम, अध्ययन वा अध्ययन भ्रमणमा पठाउनका लागि प्रत्येक वर्ष सो सम्बन्धी विवरण तयार गरी मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम विवरण प्राप्त भएपछि तालिम, अध्ययन वा अध्ययन भ्रमणका लागि विषयगत आधारमा संख्या किटान गरी त्यसको विवरण मन्त्रालयले उपदफा (३) बमोजिमको समितिमा पेश गर्नु पर्नेछ।

(३) नेपाल सरकारको जुनसुकै निकायमा प्राप्त भएका तालिम, अध्ययन वा अध्ययन भ्रमण सम्बन्धी अवसर संघीय र प्रदेश निजामती सेवा तथा अन्य संघीय तथा प्रदेश सरकारी सेवा र स्थानीय सेवावीच न्यायोचित वितरण गर्नुपर्नेछ । तालिम, अध्ययन वा अध्ययन भ्रमणको बाँडफाँड गर्न देहाय बमोजिमको समिति रहनेछः–

(क) नेपाल सरकारको मुख्य सचिव - अध्यक्ष

(ख) अर्थ मन्त्रालयको सचिव - सदस्य

(ग) कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयको सचिव - – सदस्य

(घ) मन्त्रालयको सचिव - सदस्य

(ङ) मन्त्रालयको सहसचिव –सदस्य सचिव

(४) उपदफा (३) बमोजिम वैदेशिक तालिम, अध्ययन वा छात्रवृत्ति बाँडफाँड गर्ने सम्बन्धमा मापदण्ड बनाई निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

(५) उपदफा (३) बमोजिमको समितिबाट स्वीकृत नगराई वैदेशिक तालिम, अध्ययन र अध्ययन भ्रमणमा पठाउन पाइने छैन । समितिको स्वीकृति नलिई मनोनयन गरेमा मनोनयन गर्ने अधिकारीलाई विभागीय कारवाही गरिनेछ ।

(६) तालिम, अध्ययन वा अध्ययन भ्रमण सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(७) यस दफाको प्रयोजनको लागिः–

(क) "अध्ययन" भन्नाले सेवा, समूह वा उपसमूहसँग सम्बन्धित विषयमा स्नातक, स्नातकोत्तर वा कुनै शैक्षिक उपाधि हासिल गर्नको निमित्त गरिने अध्ययनलाई जनाउँछ ।

(ख) "तालीम" भन्नाले स्नातक, स्नातकोत्तर वा कुनै शैक्षिक उपाधि प्रदान गरिने बाहेक कुनै संस्थाद्धारा निश्चित पाठ्यक्रम अनुसार निश्चित अवधिमा सञ्चालन हुने सीप आर्जन गर्ने प्रशिक्षण कार्यक्रमलाई जनाउँछ ।

(ग) "अध्ययन भ्रमण" भन्नाले अध्ययन र तालीम बाहेक छ हप्ता नबढ्ने गरी आयोजना हुने गोष्ठी, सेमिनार वा अवलोकन भ्रमणलाई जनाउँछ ।

६५. **<u>तालिम, अध्ययन वा अध्ययन भ्रमण पूरा गरेपछि सेवा गर्नुपर्ने अवधिः</u>** (१) नेपाल सरकारको मनोनयनमा तीन महिनाभन्दा बढी अवधिको तालिम, अध्ययन वा अध्ययन भ्रमणमा जाने निजामती कर्मचारीले तालिम, अध्ययन वा अध्ययन भ्रमण पूरा गरेपछि उक्त अवधिको न्यूनतम दोब्बर अवधिसम्म अनिवार्य रुपले सेवा गर्नु पर्नेछ ।

(२) तालिम, अध्ययन वा अध्ययन भ्रमण पूरा गरेको निजामती कर्मचारीले उपदफा (१) बमोजिमको न्यूनतम सेवा अवधि पूरा नगरी निजलाई अर्को पटक तीन महिनाभन्दा बढी अवधिको तालिम, अध्ययन वा अध्ययन भ्रमणको लागि मनोनयन गरिने छैन ।

६६. **<u>कबुलियत गर्नुपर्नेः</u>** (१) कुनै निजामती कर्मचारीले सरकारी मनोनयनमा तालीम, अध्ययन वा अध्ययन भ्रमणमा जानु अघि दफा ६५ बमोजिमको सेवा गर्नेगरी तोकिए बमोजिम कबुलियत गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कबुलियत अनुसार सेवा अवधि पूरा नगरेमा त्यस्तो कर्मचारीबाट तालीम, अध्ययन वा अध्ययन भ्रमणमा जाँदा कबुलियत गरेको अवधिको आखिरी तलब, भत्ता रकमको दोब्बर रकम असुल उपर गरिनेछ ।

(३) अख्तियारवालाको पूर्व स्वीकृति लिई निजी प्रयासमा वेतलवी अध्ययन विदामा जाने निजामती कर्मचारीले अध्ययन पूरा गरेपछि अध्ययन विदा बराबरको अवधि सेवा गर्ने कबुलियत गर्नु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (१) र (३) बमोजिम तालिम, अध्ययन वा अध्ययन भ्रमणमा गएका निजामती कर्मचारीले तालिम, अध्ययन वा अध्ययन भ्रमण पूरा गरेपछि कबुलियत बमोजिमको सेवा अवधि पूरा नगरेमा त्यस्ता कर्मचारीको अध्ययन, तालीम वा अध्ययन भ्रमणको अवधि निजको सेवा अवधिमा गणना गरिने छैन ।

(५) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दफा ६४ बमोजिमको समितिबाट बाँडफाड गरिएको बाहेक निजी प्रयासमा अध्ययन गर्न जाने निजामती कर्मचारीलाई तलबी अध्ययन विदा दिइने छैन ।

(६) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि तालीम, अध्ययन वा अध्ययन भ्रमणमा गएको कर्मचारी अनिवार्य अवकाश भएको वा दफा ५० बमोजिम

अवकाश दिइएको वा मृत्यु भएको कारणले दफा ६५ बमोजिमको सेवा अवधि पूरा गर्न नसकेमा निज वा निजको परिवारबाट कुनै रकम असुल उपर गरिने छैन ।

(७) उपदफा (२) बमोजिम रकम असुल उपर गर्दा सम्बन्धित कर्मचारीले पाउने रकमबाट असुल गर्नुपर्ने छ ।

(८) उपदफा (७) बमोजिमको रकमबाट असुल गर्न नसकिएमा वा रकम अपुग भएमा सरकारी बाँकी सरह असुल उपर गरिनेछ ।

(९) निजामती कर्मचारी तालीम, अध्ययन वा अध्ययन भ्रमण पूरा गरेको मितिले एक महिनाभित्र सम्बन्धित कार्यालयमा हाजिर हुन पर्नेछ । मनासिव माफिकको कारण सहितको सूचना सहित विदा माग गरी विदा स्वीकृत भएको अवस्थामा बाहेक सो अवधिभित्र हाजिर नहुने निजामती कर्मचारीलाई विभागीय सजाय हुनेछ ।

परिच्छेद- १०

आचरण

६७. **समयपालन र नियमितताः** निजामती कर्मचारीले नेपाल सरकारबाट निर्धारित समयमा नियमित रुपले कार्यालयमा हाजिर हुनु पर्नेछ र सकेसम्म पहिले विदाको स्वीकृति नलिई कामबाट अनुपस्थित हुनु हुँदैन ।

६८. **अनुशासन र आदेशपालनः** निजामती कर्मचारीले देहाय अनुसारको अनुशासन र आदेशपालन गर्नुपर्नेछः–

(क) अनुशासनमा रही आफ्नो कर्तव्य इमान्दारी र तत्परतासाथ पालन गर्नुपर्ने ,

(ख) सरकारी काम सम्बन्धी कुरामा आफूभन्दा माथिको अधिकृतले दिएको आदेशलाई शीघ्रताका साथ पालना गर्नुपर्ने,

(ग) आफूभन्दा माथिका सबै कर्मचारीहरु प्रति उचित आदर देखाउनु पर्ने र आफु मातहतका कर्मचारीहरु प्रति उचित व्यवहार गर्नुपर्ने,

(घ) उच्छृङ्खल गतिविधि गर्न नहुने, र

(ङ) विधुतीय माध्यम वा सामाजिक सञ्जालमा सेवाका मुल्य, मान्यता, आचरण र सामाजिक मर्यादा विपरितका कार्यहरु गर्न गराउन नहुने ।

६९. **राजनीतिक वा अवाञ्छनीय प्रभाव पार्न नहुनेः** कुनै निजामती कर्मचारीले आफ्नो सेवा सम्बन्धी कुरामा मतलव साध्य गर्ने मनसायले अन्य कर्मचारी माथि कुनै राजनीतिक वा अवाञ्छनीय प्रभाव पार्नु वा प्रभाव पार्ने प्रयत्न गर्नु हुँदैन ।

७०. **राजनीतिक क्रियाकलापमा संलग्न हुन नपाउनेः** निजामती कर्मचारीले राजनीतिक दल वा दलसँग आवद्ध संगठनको सदस्यता लिन, राजनीतिक क्रियाकलापमा संलग्न हुन वा अन्य कुनै पनि राजनीतिक गतिविधिमा भाग लिन हुँदैन ।

७१. **सरकारको आलोचना गर्न नहुनेः** (१) नेपाल सरकारको नीतिको विपरीत हुने गरी वा नेपाल सरकार र जनताको पारस्परिक सम्बन्धमा वा कुनै विदेशी राष्ट्रसँगको सम्बन्धमा खलल पर्न सक्नेगरी कुनै निजामती कर्मचारीले आफ्नो वास्तविक वा काल्पनिक नामबाट वा बेनामी कुनै लेख प्रकाशित गर्न, सञ्चार माध्यमलाई कुनै खवर दिन, रेडियो वा टेलिभिजन आदिद्वारा मन्तव्य प्रसारित गर्न, कुनै सार्वजनिक मन्तव्य दिन वा कुनै वक्तव्य प्रकाशित गर्न हुँदैन ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि प्रचलित कानून र नेपाल सरकारको नीतिको विपरीत नहुनेगरी लेख प्रकाशन वा प्रसारण गर्न बाधा पर्ने छैन ।

७२. **सरकारी कामकाज सम्बन्धी समाचार प्रकाश गर्नमा प्रतिबन्धः** कुनै निजामती कर्मचारीले नेपाल सरकारद्वारा अख्तियारी नपाई आफूले सरकारी कर्तव्य पालन गर्दा जानकारीमा आएको कुनै गोप्य वा कानूनद्वारा निषेधित विषय आफूले लेखेको वा सङ्कलन गरेको कुनै कागजपत्र वा समाचार प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपबाट अरु अनधिकृत कर्मचारी वा गैरसरकारी व्यक्ति वा सञ्चार माध्यमलाई दिनु वा बताउनु हुँदैन । यो प्रतिवन्ध जुनसुकै कारणबाट सरकारी सेवामा नरहेको व्यक्तिको हकमा समेत लागू रहनेछ ।

७३. **दान, उपहार, चन्दा आदि प्राप्त गर्न र सापटी लिनमा प्रतिबन्धः** (१) सरकारी काममा कुनै पनि प्रकारले असर पर्न सक्नेगरी कुनै निजामती कर्मचारीले नेपाल सरकारको पूर्व स्वीकृति नलिई आफूले वा आफ्नो परिवारको कुनै सदस्यद्वारा कसैबाट कुनै प्रकारको दान, दातव्य, कोसेली वा उपहार स्वीकार गर्न वा चन्दा माग्न वा सरकारी कामसँग सम्बन्धित व्यक्तिसँग सापटी लिन हुँदैन ।

(२) निजामती कर्मचारीले कुनै विदेशी सरकार वा विदेशी सरकारको कुनै प्रतिनिधिबाट कुनै उपहार प्राप्त हुन आएमा निजले नेपाल सरकारलाई सो कुराको सूचना दिई निकासा भए बमोजिम गर्नुपर्छ ।

७४. **कम्पनी स्थापना गर्न, अन्यत्र नोकरी गर्न वा सेवा गर्न नहुनेः** (१) निजामती कर्मचारीले कुनै बैंक वा कम्पनी वा सहकारी संस्था स्थापना गर्न वा सञ्चालनको काममा

भाग लिन, अन्यत्र कुनै प्रकारको नोकरी गर्न वा आर्थिक लाभ वा कुनै सुविधा प्राप्त गर्नेगरी परामर्शदाता, सल्लाहकार, विशेषज्ञ वा कुनै हैसियतले सेवा प्रदान गर्ने कार्य गर्नु हुँदैन ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि निजामती कर्मचारीले नेपाल सरकारको नीति विपरीत नहुनेगरी साहित्यिक, वैज्ञानिक, कलात्मक, अनुसन्धानात्मक, सांस्कृतिक, मानव कल्याण, परोपकार वा खेलकुद सम्बन्धी कार्य गर्न सक्नेछ ।

(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै निजामती कर्मचारीले देहायको कार्य गर्न बाधा पुगेको मानिने छैनः–

(क) प्रचलित कानून बमोजिम अध्ययन विदा लिई स्वदेशी वा विदेशी शैक्षिक संस्थामा अध्ययन गर्दाको बखत सम्बन्धित शैक्षिक संस्थामा कुनै सेवा पु–याउन वा त्यस्तो संस्थाले लगाएको कुनै कार्य गर्न,

(ख) अख्तियारवालाको स्वीकृति लिई नेपाल सरकारको नीति विपरित नहुने गरी स्वदेश वा विदेशस्थित कार्यक्रममा सहभागी हुन, प्रवचन दिन वा कार्यपत्र प्रस्तुत गर्न,

(ग) अख्तियारवालाको पूर्व स्वीकृति लिई कार्यालय समय बाहेकको समयमा शैक्षिक, प्राज्ञिक वा प्रशिक्षण संस्थामा प्रशिक्षण वा अनुसन्धान गर्न,

(घ) नेपाल सरकारद्धारा सञ्चालित वा नेपाल सरकारको पूर्ण वा आंशिक स्वामित्व वा नियन्त्रणमा रहेको प्रशिक्षण संस्थामा कार्यालयको काममा बाधा नपर्नेगरी प्रशिक्षण सम्बन्धी कार्य वा अनुसन्धान गर्न,

(ङ) राष्ट्रिय वा अन्तराष्ट्रिय शैक्षिक, प्राज्ञिक वा अनुसन्धानमूलक संघसंस्था वा नेपाल सदस्य राष्ट्र रहेको क्षेत्रीय वा अन्तराष्ट्रिय संघसंस्थाको सेवा सम्बन्धित सेवा, समूह, उपसमूहको लागि उपयोगी हुने देखी अख्तियारवालाले विदा वा काज स्वीकृत गरेकोमा सम्बन्धित निकायमा सेवा गर्न,

(च) नेपाल सरकारको स्वीकृति लिई कानून बमोजिम दर्ता गराउनु पर्ने कुनै व्यापार वा व्यवसाय गर्न,

(छ) आर्थिक लाभ वा कुनै सुविधा नलिने, कार्यालयको काममा बाधा नपर्ने र नेपाल सरकारको अहित नहुने गरी आफ्नो गैरराजनीतिक पेशागत सङ्गठन वा अन्य कुनै सामाजिक संस्थामा आवद्ध हुन ।

<u>स्पष्टीकरणः</u> यस खण्डको प्रयोजनको लागि "सामाजिक संस्था" भन्नाले सामाजिक आवश्यकता पूरा गर्ने सिलसिलामा परम्परा देखि समुदायमा आधारित भई समाजमा क्रियाशिल रहेका सामाजिक संघ संस्था सम्झनु पर्छ र सो शब्दले प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएका साहित्य, कला, संस्कृति, खेलकुद, संगीत, विज्ञान, धर्म वा अन्य यस्तै कुनै विधा वा क्षेत्रसँग सम्बन्धित संस्थालाई समेत जनाउँछ ।

(४) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि लोक सेवा आयोग वा सार्वजनिक निकायबाट पदपूर्तिका लागि लिइने प्रतियोगितात्मक परीक्षाको प्रक्रियामा संलग्न हुने कर्मचारीले त्यस्तो प्रशिक्षण कार्यक्रममा प्रशिक्षण दिन र त्यस्तो प्रशिक्षण कार्यक्रममा प्रशिक्षण दिएको व्यक्तिले त्यसपछि एक वर्षसम्म सञ्चालन हुने त्यस्तो परीक्षाको प्रक्रियामा संलग्न हुन पाउने छैन ।

७५. <u>निर्वाचनमा भाग लिन नहुनेः</u> निजामती कर्मचारीले कुनै पनि राजनीतिक पदको लागि हुने निर्वाचनमा भाग लिन, प्रचार-प्रसार गर्न, जुलुसमा भाग लिन, चन्दा दिन वा कसैको लागि मत माग्न वा निर्वाचनमा कुनै प्रकारको प्रभाव पार्न हुँदैन ।

तर प्रचलित कानून बमोजिम मताधिकार प्रयोग गर्न बाधा पर्ने छैन ।

७६. <u>प्रदर्शन र हड्ताल गर्न प्रतिवन्धः</u> (१) निजामती कर्मचारीले प्रदर्शन गर्न, बन्द हड्तालमा भाग लिन, थुन्न, छेक्न, बाधा अवरोध गर्न, घेराउ गर्न, दवाव दिन, कलम बन्द गर्न, अन्य कुनै तरिकाबाट सरकारी काममा बाधा पु-याउन वा सो कार्य गर्ने उद्देश्यले अरुलाई उक्साउन समेत हुँदैन ।

(२) यस दफा विपरित कार्य गरी कुनै सार्वजनिक, सरकारी वा निजी सम्पत्तिमा क्षति पुर्याएमा त्यस्तो कर्मचारीलाई विभागीय कारवाही गरी क्षतिपूर्ति समेत भराइनेछ ।

७७. <u>प्रतिनिधित्व गर्नमा प्रतिबन्धः</u> निजामती कर्मचारीले आफूलाई मर्का परेको विषयमा आफैले वा वारेसद्वारा सम्बन्धित निकाय वा अधिकारी समक्ष निवेदन दिन बाहेक अरु व्यक्ति वा समूहको तर्फबाट प्रतिनिधित्व गर्न हुँदैन ।

७८. **बहुविवाह गर्न नहुनेः** कुनै निजामती कर्मचारीले बहुविवाह गर्न हुँदैन ।

७९. **यौनजन्य दुरव्यवहार गर्न नहुनेः** कुनै निजामती कर्मचारीले यौनजन्य दुरव्यवहार गर्नु हुँदैन।

८०. **यातना दिन नहुनेः** निजामती कर्मचारीले कसैलाई पनि यातना दिन हुँदैन ।

८१. **सम्पत्ति विवरण पेश गर्नुपर्नेः** निजामती कर्मचारीले प्रचलित कानून बमोजिम तोकिएको अवधिभित्र आफ्नो सम्पत्तिको विवरण पेश गर्नु पर्नेछ ।

८२. **स्थायी आवासीय अनुमति लिन नहुनेः** (१) कुनै पनि निजामती कर्मचारीले स्थायी आवासीय अनुमतिका लागि आवेदन गर्नु हुँदैन ।

(२) कुनै निजामती कर्मचारीको सगोलको पति वा पत्नीले आवासीय अनुमति प्राप्त गरेमा सो प्राप्त भएको मितिले तीस दिनभित्र सम्बन्धित निजामती कर्मचारीले आफू कार्यरत कार्यालयमा सोको विवरण खुलाई पेश गर्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद –११

सेवाको सुरक्षा

८३. **निजामती कर्मचारीको सेवाको सुरक्षाः** देहायका निजामती कर्मचारी बाहेक अन्य कुनै पनि निजामती कर्मचारीलाई सफाईको मनासिव मौका नदिई निजामती सेवाबाट हटाइने वा बर्खास्त गरिने छैनः–

(क) नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट कसूरदार ठहरिएको ।

(ख) भागी, हराई, वा वेपत्ता भई पत्ता नलागेको वा सम्पर्क स्थापित गर्न सम्भव नभएको पर्याप्त आधार भएको ।

(ग) भ्रष्टाचारको आरोपमा अदालतबाट कसूरदार ठहरिएको ।

(घ) तीन वर्ष वा सो भन्दा बढी कैद सजाय हुनेगरी अदालतबाट कसूरदार ठहरिएको ।

८४. **निजामती कर्मचारीको बचाउः** (१) निजामती कर्मचारीले आफ्नो ओहदाको कर्तव्य पालन सम्झी गरेको कामको सम्बन्धमा अख्तियारवालालाई जानकारी नदिई निज उपर मुद्धा चलाउन सकिने छैन ।

(२) कुनै निजामती कर्मचारी बहाल छँदा आफ्नो ओहोदाको कर्तव्य पालनाको सिलसिलामा गरेको कामको सम्बन्धमा बहाल टुटिसकेपछि पनि नेपाल सरकारको स्वीकृति नभई निज उपर मुद्दा चल्न सक्ने छैन ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम मुद्दा चलाउन नेपाल सरकारबाट स्वीकृति दिएमा निजको प्रतिरक्षा नेपाल सरकारले गर्नेछ ।

८५. **निजामती कर्मचारीको सेवा शर्तको सुरक्षाः** (१) कुनै निजामती कर्मचारी नियुक्ति हुँदा तत्काल लागू रहेको तलब, उपदान, निवृत्तिभरण र अन्य सुविधा सम्बन्धी सेवाका शर्तहरुमा प्रतिकूल असर पर्ने गरी परिवर्तन गरिने छैन।

(२) कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७४ बमोजिम निजामती सेवाबाट प्रदेश वा स्थानीय तहमा समायोजन भएका निजामती कर्मचारी कुनै कारणले सेवाबाट अलग भएमा निजले पाउने निवृत्तिभरण, उपदान, उपचार खर्च र सञ्चित विदाको रकम नेपाल सरकारले व्यहोर्नेछ।

तर भविष्यमा सरकारी सेवाका निमित्त अयोग्य ठहरिने गरी सेवाबाट बर्खास्त भएका कर्मचारीलाई यस उपदफा बमोजिमको सुविधा दिइने छैन ।

परिच्छेद - १२

सजाय र पुनरावेदन

८६. **सजायः** उचित र पर्याप्त कारण भएमा निजामती कर्मचारीलाई सजाय दिने अधिकारीले देहाय बमोजिमको विभागीय सजाय गर्न सक्नेछः-

(क) सामान्य सजायः-

(१) नसिहत दिने ।

(२) बढीमा पाँच तलव वृद्धि रोक्का गर्ने वा बढीमा पाँच वर्ष सम्म बढुवा रोक्का गर्ने ।

(ख) विशेष सजायः-

(१) भविष्यमा सरकारी सेवाको निमित्त अयोग्य नठहरिने गरी सेवाबाट हटाउने ।

(२) भविष्यमा सरकारी सेवाको निमित्त अयोग्य ठहरिने गरी सेवाबाट बर्खास्त गर्ने ।

८७. **<u>नसिहत दिनेः</u>** निजामती कर्मचारीलाई सजाय गर्ने अधिकारीले देहायको कुनै कसूरको मात्रा र अवस्था अनुसार दफा ८६ को खण्ड (क) उपखण्ड (१) बमोजिमको नसिहत दिन सक्नेछः–

(क) निजले सम्पादन गरेको काम सन्तोषजनक नभएमा ।

(ख) पूर्व स्वीकृति नलिई दुई पटकभन्दा बढी कार्यालयमा अनुपस्थित रहेमा ।

(ग) प्रचलित कानून बमोजिम बरबुझारथ नगरेमा ।

(घ) प्रचलित कानून बमोजिम पेश्की फर्छ्यौट नगरेमा ।

(ङ) मादक पदार्थ सेवन गरी कार्यालयमा उपस्थित भएमा ।

(च) व्यवस्थापन परीक्षण गर्दा गम्भीर प्रशासनिक अनियमितता गरेको देखिएमा।

८८. **<u>बढीमा पाँच तलव वृद्धि रोक्का गर्ने वा बढीमा पाँच वर्षसम्म बढुवा रोक्का गर्नेः</u>** निजामती कर्मचारीलाई सजाय गर्ने अधिकारीले देहायको कुनै कसूरको मात्रा र अवस्था अनुसार दफा ८६ को खण्ड (क) को उपखण्ड (२) बमोजिम बढीमा पाँच तलव वृद्धि रोक्का गर्ने वा बढीमा पाँच वर्षसम्म बढुवा रोक्का गर्ने सजाय गर्न सक्नेछः–

(क) यो ऐन वा प्रचलित कानूनले तोकेको पदीय दायित्व जिम्मेवारीपूर्वक पूरा नगरेमा ।

(ख) अनुशासनहीन काम गरेमा ।

(ग) सेवाग्राहीको पीर मर्का र उजुरी पटकपटक बेवास्ता गरेको सम्बन्धमा आफूभन्दा माथिल्लो अधिकारीले दिएको निर्देशन पालना नगरेमा ।

(घ) यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियमहरुमा उल्लिखित आचरण सम्बन्धी कुराहरु पालना नगरेमा वा उल्लंघन गरेमा ।

(ङ) व्यवस्थापन परीक्षणबाट देखिएका अनियमितता सम्बन्धमा दिएको निर्देशन पालना नगरेमा ।

(च) सेवा प्रवाह गर्ने जिम्मेवारी भएको कर्मचारीको जानाजान लापर्वाही र ढिलासुस्तीको कारण सेवाग्राहीलाई हानी पुग्न गएमा ।

८९. **<u>सेवाबाट हटाउने वा वर्खास्त गर्नेः</u>** (१) देहायको कुनै अवस्थामा निजामती कर्मचारीलाई भविष्यमा सरकारी सेवाको निमित्त अयोग्य नठहरिने गरी सेवाबाट हटाउन सकिनेछः–

(क) आफ्नो पदको काम वा जिम्मेवारी पूरा गर्न नसकेमा वा पटक पटक बेवास्ता गरेमा ।

(ख) राजनीतिक दल वा दलसँग आवद्ध संगठनको सदस्यता लिएमा, राजनीतिक क्रियाकलापमा संलग्न भएमा वा अन्य कुनै पनि राजनीतिक गतिविधिमा भाग लिएमा ।

(ग) कार्यालयको समयमा पटक पटक मादक पदार्थको सेवन गरी उपस्थित भएमा ।

(घ) पटक पटक अनुशासन र आदेश पालन नगरेमा ।

(ङ) विदा स्वीकृति नगराई लगातार नब्बे दिनसम्म आफ्नो कार्यालयमा अनुपस्थित रहेमा ।

(च) विदा स्वीकृत गराएकोमा बाहेक वैदेशिक अध्ययन, तालिम वा अध्ययन भ्रमणमा गएको कर्मचारी त्यस्तो अध्ययन, तालिम वा अध्ययन भ्रमण पूरा गरेको मितिले तीस दिनभित्र सम्बन्धित कार्यालयमा हाजिर नभएमा ।

(छ) बहुविवाह गरेमा ।

(२) देहायको कुनै अवस्थामा निजामती कर्मचारीलाई भविष्यमा सरकारी सेवाको निमित्त अयोग्य ठहरिने गरी सेवाबाट बर्खास्त गरिनेछः–

(क) अदालतबाट तीन वर्ष वा सोभन्दा बढी कैद सजाय भएमा ।

(ख) नैतिकपतन देखिने फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट कसुरदार ठहरिएमा ।

(ग) भ्रष्टाचार गरेमा ।

(घ) जासुसी सम्बन्धी कसूर गरेमा ।

(ङ) स्थायी आवासीय अनुमति लिएको वा सोको लागि आवेदन दिएको प्रमाणित भएमा ।

(च) सरकारी सेवामा नियुक्त हुने वा बहाल रहने उद्देश्यले नागरिकता, उमेर वा योग्यता ढाँटेको प्रमाणित भएमा ।

९०. <u>हाजिरी र गयलकट्टी सम्बन्धी व्यवस्थाः</u> (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि विदा स्वीकृत नगराई आफ्नो कार्यालयमा अनुपस्थित हुने

कर्मचारीलाई सम्बन्धित कार्यालय प्रमुखले गयल र तलबकट्टी गर्न सक्नेछ । यसरी गयल भएको अवधि सेवा अवधिमा गणना गरिने छैन ।

(२) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि विदा स्वीकृत नगराई लगातार नब्बे दिनभन्दा बढी अवधि अनुपस्थित हुने कर्मचारीलाई गयल कट्टी गरी हाजिर गराइने छैन र नब्बे दिनपछि प्राप्त निवेदनका आधारमा कुनै पनि प्रकारको विदा समेत स्वीकृत गरिने छैन ।

(३) नब्बे दिनभन्दा बढी अवधि गयल कट्टी गरी हाजिर गराएमा वा नब्बे दिन पछि प्राप्त निवेदन बमोजिम विदा स्वीकृत गरेमा त्यस्तो हाजिरी वा विदालाई मान्यता दिइने छैन र त्यसरी हाजिर गराउने वा विदा स्वीकृत गर्ने पदाधिकारीलाई विभागीय सजाय गरिनेछ ।

(४) विदा स्वीकृत नगराई लगातार आफ्नो कार्यालयमा अनुपस्थित हुने कर्मचारीलाई सजाय गर्दा नब्बे दिन पूरा भएको भोलिपल्टदेखि लागू हुने गरी निर्णय गर्नु पर्नेछ।अनुपस्थित रहेको नब्बे दिनको अवधि गयल कट्टी गरिनेछ ।

(५) उपदफा (१) र (२) बमोजिमको गयल र तलव कट्टीको विवरण सेवा सञ्चालन गर्ने मन्त्रालय वा निकाय र निजामती कितावखानामा पठाउनु पर्नेछ ।

(६) दफा ८९ को उपदफा (१) को खण्ड (ङ) बमोजिम अनुपस्थित रहने कर्मचारीलाई नब्बे दिन पूरा भएको पन्ध्र दिनभित्र विभागीय सजायको लागि कारवाही सुरु गर्नु पर्नेछ ।

९१. **<u>विभागीय सजाय दिने अधिकारीः</u>** (१) निजामती कर्मचारीलाई दफा ८६ को खण्ड (ख) बमोजिम सजायको आदेश दिने अधिकार देहाय बमोजिमका अधिकारीलाई हुनेछः–

(क) राजपत्राङ्कित प्रथम श्रेणी र सोभन्दा माथिको पदमा कार्यरत कर्मचारीलाई नेपाल सरकार,

(ख) राजपत्राङ्कित द्वितीय र तृतीय श्रेणीका निजामती कर्मचारीलाई निज कार्यरत निकायको विशिष्ट श्रेणीको अधिकारी,

(ग) राजपत्र अनङ्कित निजामती कर्मचारीहरुलाई निज कार्यरत कार्यालयको विभागीय प्रमुख वा राजपत्राङ्कित कार्यालय प्रमुख ।

(२) दफा ८६ को खण्ड (क) बमोजिमको सजाय दिने अधिकारी तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

९२. <u>निलम्बन गर्नेः</u> (१) कुनै निजामती कर्मचारीको सम्बन्धमा दफा ८९ मा लेखिएको कुनै अभियोगको जाँचबुझ गर्नु परेमा जाँचवुझ समाप्त नहुन्जेलसम्म उक्त कर्मचारीलाई सजायको आदेश दिन पाउने अधिकारीले निलम्बन गर्न सक्नेछ ।

तर देहायको अवस्था नभई साधारणतया निलम्बन गरिने छैनः

(क) निलम्बन नगरी ओहदाको काम गर्न दिँदा झुट्टा सबुत प्रमाण संकलन गर्न सक्ने वा आफ्नो विरुद्धको सबुत प्रमाण गायब गर्न सक्ने सम्भावना देखिएमा,

(ख) निलम्बन नगरी ओहदाको काम गर्न दिँदा सरकारी हानिनोक्सानी हुने सम्भावना देखिएमा, वा

(ग) सरकारी कामको सिलसिलामा गरेको कामको सम्बन्धमा अदालतमा सरकारबादी मुद्धा दायर भएको देखिएमा ।

(२) निजामती कर्मचारीलाई सेवाबाट हटाउने वा बर्खास्त गर्ने अभियोगको सूचना दिनुको साथै निजलाई सजायको आदेश दिन पाउने अधिकारीले निलम्बन समेत गर्न सक्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम कुनै निजामती कर्मचारीलाई निलम्बन गर्दा साधारणतया साठी दिनभन्दा बढी गरिने छैन । सो अवधिभित्रै कर्मचारी उपरको कारवाही किनारा लगाउनु पर्नेछ । कुनै असाधारण अवस्था परी उक्त अवधिभित्र कारवाही किनारा लगाउन नसकिने भई निलम्बनको अवधि बढाउनु परेमा तीस दिनसम्म निलम्बनको अवधि बढाउन सकिनेछ ।

(४) कुनै फौजदारी अभियोगमा न्यायिक हिरासतमा रहेको निजामती कर्मचारी हिरासतमा रहेको अवधिभर स्वतः निलम्बन भएको मानिनेछ ।

(५) कुनै कर्मचारीको विरुद्धमा नैतिकपतन देखिने फौजदारी अभियोगमा मुद्दा दायर भएमा त्यस्तो कर्मचारी स्वतः निलम्बन भएको मानिनेछ ।

९३. <u>निलम्बनको समाप्तिः</u> कुनै निजामती कर्मचारी आफ्नो पदमा पुनः स्थापित भएमा वा दफा ९२ को उपदफा (३) र (४) बमोजिमको अवधि पूरा भएमा वा निलम्बन फुकुवा भएमा वा सेवाबाट हटाइएमा वा बर्खास्त गरिएमा निजको निलम्बन समाप्त हुनेछ ।

९४. <u>सफाई पेश गर्ने मौका दिनुपर्नेः</u> (१) विभागीय सजाय दिन पाउने अधिकारीले कुनै निजामती कर्मचारीलाई सजाय दिने आदेश दिनुभन्दा अघि कारवाही गर्न लागिएको कारणको उल्लेख गरी सो कर्मचारीलाई कम्तीमा सात दिनको म्याद दिई आफ्नो सफाई पेश गर्ने मौका दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम मौका दिँदा निजमाथि लगाइएको आरोप स्पष्टरुपले किटिएको र प्रत्येक आरोप कुन कुन तथ्य र कारणमा आधारित छ सो समेत खुलाउनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम सफाइको मौका दिइएकोमा सम्बन्धित निजामती कर्मचारीले पनि म्यादभित्र आफ्नो सफाई पेश गर्नु पर्नेछ र यसरी पेश हुन आएको सफाईलाई सम्बन्धित अधिकारीले गम्भीरतापूर्वक लिनु पर्नेछ ।

(४) विभागीय सजायको आदेश दिन पाउने अधिकारीले आवश्यक ठानेमा स्वयं वा अन्य कुनै अधिकृतद्वारा जाँचबुझ गराउन सक्नेछ । जाँचबुझ गर्ने अधिकृतले तोकिएको कार्यविधिको पालन गर्नु पर्नेछ ।

९५. **विशेष सजायको आदेश दिनुभन्दा पहिले सजाय प्रस्ताव गर्नुपर्नेः** विशेष सजायको आदेश दिनुभन्दा पहिले विभागीय सजायको आदेश दिन पाउने अधिकारीले दफा ९४ बमोजिम सफाई पेश गर्न दिइएको म्यादभित्र सफाई पेश नगरेमा वा पेश हुन आएको सफाई सन्तोषजनक नभएमा त्यस्तो निजामती कर्मचारीलाई दिन लागिएको प्रस्तावित सजाय किन नदिने भनी त्यस सम्बन्धमा कम्तीमा पन्ध्र दिनको म्याद दिई स्पष्टीकरण माग्नु पर्नेछ ।

९६. **लोक सेवा आयोगको परामर्श लिनुपर्नेः** निजामती कर्मचारीले दफा ९५ बमोजिम दिएको स्पष्टीकरण सन्तोषजनक नभएमा वा म्यादभित्र स्पष्टीकरण प्राप्त नभई त्यस्तो कर्मचारीलाई सजाय गर्नुपर्ने देखिएमा विभागीय सजायको आदेश दिन पाउने अधिकारीले सो कर्मचारीलाई दिन लागिएको सजाय प्रस्ताव गरी लोक सेवा आयोगको परामर्श लिनु पर्नेछ ।

९७. **जानकारी दिने सकिनेः** (१) दफा ८२ विपरित कुनै निजामती कर्मचारीले स्थायी आवासीय अनुमति लिएको जानकारी कसैलाई प्राप्त भएमा त्यस्तो व्यक्तिले सो जानकारी सम्बन्धित निजामती कर्मचारी कार्यरत कार्यालय वा मन्त्रालयमा दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको जानकारी कुनै कार्यालयमा प्राप्त हुन आएमा सम्बन्धित कार्यालयले त्यस्तो जानकारी प्राप्त भएको मितिले सात दिनभित्र सेवा सञ्चालन गर्ने मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) र (२) बमोजिम वा अन्य कुनै स्रोतबाट कुनै निजामती कर्मचारीले स्थायी आवासीय अनुमति लिएको वा सोको लागि आवेदन गरेको जानकारी

प्राप्त हुन आएमा मन्त्रालयले त्यस्तो निजामती कर्मचारीको सम्बन्धमा छानविन गर्न विभागीय सजाय दिने अधिकारीलाई लेखी पठाउनु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम लेखी आएमा विभागीय सजाय दिने अधिकारीले त्यस्तो निजामती कर्मचारीको सम्बन्धमा तीन दिनभित्र छानवीन प्रारम्भ गरी सोको जानकारी मन्त्रालयमा दिनुपर्नेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम छानवीन गर्दा विभागीय सजाय दिने अधिकारीले सेवा सञ्चालन गर्ने मन्त्रालय वा अन्य कुनै सरकारी निकायसँग कुनै कुराको जानकारी वा सहयोग माग गर्न सक्नेछ र त्यस्तो जानकारी वा सहयोग उपलब्ध गराउनु सम्बन्धित निकायको कर्तव्य हुनेछ ।

(६) यस दफा बमोजिम छानवीन र कारवाही गर्दा कुनै निजामती कर्मचारीले स्थायी आवासीय अनुमति लिएको वा सोका लागि आवेदन दिएको देखिएमा निजलाई तीन महिनाभित्र प्रचलित कानून बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी यस ऐन बमोजिम सजाय गरी सोको जानकारी पन्ध्र दिनभित्र सेवा सञ्चालन गर्ने मन्त्रालयमा दिनुपर्नेछ ।

९८. **<u>प्रशासकीय न्यायाधिकरणको गठन, काम, कर्तव्य र अधिकारः</u>** (१) यस ऐन बमोजिम विभागीय सजायको आदेश दिन पाउने अधिकारीले दिएको विभागीय सजायको आदेश उपर पुनरावेदन सुन्नको लागि एउटा प्रशासकीय न्यायाधिकरण गठन गरिनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठन भएको न्यायाधिकरणमा देहाय बमोजिमका अध्यक्ष तथा सदस्य रहने छन्–

(क) उच्च अदालतको मुख्य न्यायाधीश वा न्यायाधीश भएको वा मुख्य न्यायाधीश हुन योग्यता पुगेको व्यक्तिहरु मध्येबाट नेपाल सरकारले तोकेको वा नियुक्त गरेको व्यक्ति –अध्यक्ष

(ख) उच्च अदालतको न्यायाधिश वा न्यायाधिश हुन योग्यता पुगेको व्यक्तिहरु मध्येबाट नेपाल सरकारले तोकेको वा नियुक्त गरेको व्यक्ति –सदस्य

(ग) मन्त्रालयको सचिव –सदस्य

(३) उपदफा (१) को खण्ड (ग) मा तोकिएको सदस्यले कुनै मुद्धा हेर्न नमिल्ने भएमा मुख्य सचिवले तोकेको प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयको सचिव सदस्य हुनेछ ।

(४) पुनरावेदकले चाहेमा आफै वा वारिसद्वारा तारिखमा बस्न र कानून व्यवसायीद्वारा बहस पैरवी गराउन सक्नेछ ।

(५) प्रशासकीय न्यायाधिकरणमा आवश्यक पर्ने कर्मचारी नेपाल सरकारले उपलब्ध गराउने छ ।

(६) यस ऐन बमोजिम विभागीय सजाय दिने अधिकारीले भविष्यमा सरकारी सेवाको निमित्त अयोग्य नठहरिने गरी वा अयोग्य ठहरिने गरी सेवाबाट अवकाश दिएको विभागीय सजायको आदेश सुनी पाएको वा त्यसको सूचना तामेल भएको मितिले पैतीस दिनभित्र सम्बन्धित व्यक्तिले न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।

तर सम्बन्धित पक्षको काबू बाहिरको परिस्थितिले गर्दा म्याद गुज्रिएकोमा बढीमा तीस दिनसम्मको म्याद थामिन सक्नेछ ।

(७) न्यायाधिकरणले आफू कहाँ परेको पुनरावेदनमा त्यस्तो पुनरावेदन परेको मितिले सामन्यतया छ महिनाभित्र निर्णय गर्नु पर्नेछ ।

(८) प्रशासकीय न्यायाधिकरणको कार्यविधि सर्वोच्च अदालतको सहमति लिई नेपाल सरकारले बनाउने छ ।

(९) प्रशासकीय न्यायाधिकरण सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

९९. <u>निर्णयमा असर नपर्नेः</u> कुनै निजामती कर्मचारीको सम्बन्धमा यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियमहरु बमोजिम अख्तियार प्राप्त अधिकारीले गरेको कारवाहीमा तात्विक असर नपर्ने सानोतिनो त्रुटीबाट निर्णयमा असर पर्ने छैन ।

१००. <u>सजायको अभिलेखः</u> (१) कुनै निजामती कर्मचारी उपर विभागीय सजाय गरिएमा सम्बन्धित कार्यालयले सोको अभिलेख राखी आफ्नो तालुक विभाग वा केन्द्रीय निकाय, सेवा समूह सञ्चालन गर्ने मन्त्रालय वा निकाय र निजामती कितावखानामा समेत पठाउनु पर्नेछ ।

(२) सेवा, समूह वा उपसमूह सञ्चालन गर्ने मन्त्रालय वा निकायले आफूले सेवा सञ्चालन गर्ने सेवा, समूह, उपसमूहका प्रत्येक कर्मचारीको अभिलेख राख्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद – १३

<u>नेपाल स्वास्थ्य सेवा सम्वन्धी थप व्यवस्था</u>

१०१. <u>तह तथा तह मिलानः</u> (१) नेपाल स्वास्थ्य सेवामा देहाय बमोजिमका तहहरु रहनेछनः–

अधिकृत तह	**सहायक तह**
बाह्रौं	पाँचौ
एघारौ	चौथौ
दशौं	तेस्रो
नवौं	
आठौं	
सातौं	
छैठौं	

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि तेस्रो तहमा कुनै कर्मचारी नरहेमा सो तह रहने छैन ।

१०२. सेवाका पदहरुः नेपाल स्वास्थ्य सेवामा देहायका पदहरु रहनेछनः–

(क) नेपाल स्वास्थ्य सेवाका विभिन्न तहहरुमा विशेषज्ञ पद लगायत प्राविधिक पदहरु रहनेछन् । त्यस्ता पदहरुको पद नामहरु तोकिए बमोजिम हुनेछ।

(ख) नेपाल स्वास्थ्य सेवाको प्रत्येक तहको पदको कार्य विवरण बनाउनु पर्नेछ।

१०३. नेपाल स्वास्थ्य सेवा अन्तर्गत रहने चिकित्सा प्रणालीः नेपाल स्वास्थ्य सेवा अन्तर्गत तोकिए बमोजिमका चिकित्सा प्रणालीहरु रहनेछन ।

१०४. नेपाल स्वास्थ्य सेवामा पदपूर्तिः (१) नेपाल स्वास्थ्य सेवामा देहायका पदहरु देहाय बमोजिम पूर्ति गरिनेछः–

तह		**खुला प्रतियोगिताद्धारा**	**अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाद्धारा**	**बढुवाद्धारा**	
				आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाद्धारा	**ज्येष्ठताद्धारा**
(क)	चौथौ	१००%	–	–	–
(ख)	पाँचौ	६५%	–	२०%	१५%
(ग)	छैठौं	–	–	–	१००%
(घ)	सातौं (चिकित्सक	७०%	–	२०%	१०%

	बाहेक)				
(ङ)	आठौं (चिकित्सक)	९०%	–	१०%	–
(च)	नवौं	२०%	१०%	३०%	४०%
(छ)	एघारौ	१०%	१०%	४०%	४०%
(ज)	बाह्रौं	–	–	–	१००%

(२) उपदफा (१) बमोजिम पूर्ति हुने पद बाहेक अन्य पद र तहको पूर्ति स्तर वृद्धिद्धारा गरिनेछ ।

१०५. <u>नेपाल स्वास्थ्य सेवामा स्तर वृद्धिः</u> (१) नेपाल स्वास्थ्य सेवाको विभिन्न पदहरुमा स्तर वृद्धि सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

तर देहायको अवस्थामा देहायको अवधिभर कर्मचारीलाई स्तरवृद्धि गरिने छैनः

(क) निलम्वन भएकोमा निलम्बन भएको अवधिभर,

(ख) तलब वृद्धि वा बढुवा रोक्का भएकोमा तलव वृद्धि वा बढुवा रोक्का भएको अवधिभर,

(ग) असाधारण विदामा बसेकोमा सो विदाको अवधिभर, र

(घ) प्रचलित कानून बमोजिम स्थापना भएको स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित परिषदबाट नाम दर्ता निलम्वन भएकोमा त्यस्तो निलम्वनको अवधिभर।

१०६. <u>नेपाल स्वास्थ्य सेवामा अस्थायी नियुक्ति सम्वन्धी व्यवस्थाः</u> (१) लोक सेवा आयोगले आफुले संचालन गरेको परीक्षामा स्थायी नियुक्तिको लागि सिफारिस नभएका उम्मेदवारहरुमध्येबाट अस्थायी नियुक्ति गर्ने प्रयोजनको लागि छुट्टै योग्यताक्रम अनुसारको सूची प्रकाशन गर्नेछ ।

(२) सेवाको कुनै रिक्त पदमा अस्थायी नियुक्ति गर्नुपर्ने भएमा अख्तियारवालाले लोक सेवा आयोगमा लेखी पठाउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम लेखी आएमा लोक सेवा आयोगले योग्यता क्रमको सूचीमा रहेका व्यक्तिलाई मागको आधारमा बढीमा छ महिनाको लागि अस्थायी नियुक्ति गर्न नाम सिफारिस गरी पठाउनेछ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिमको सूची प्रकाशन नभएको अवस्थामा वा उपदफा (३) बमोजिम सिफारिस भएका व्यक्तिको संख्या रिक्त पदसंख्या भन्दा कम भएमा

लोक सेवा आयोगको सहमति लिई छ महिनासम्मको लागि अस्थायी नियुक्ति गर्न सकिनेछ ।

(५) लोक सेवा आयोगबाट स्थायी पदपूर्तिको लागि सिफारिस भई नआएसम्म लोक सेवा आयोगको सहमति लिई यस दफा बमोजिम नियुक्ति गरिएका कर्मचारीको म्याद थप गर्न सकिनेछ ।

(६) उपदफा (४) बमोजिम अस्थायी नियुक्ति गरेको जानकारी सात दिनभित्र सामान्य प्रशासन मन्त्रालयलाई दिनु पर्नेछ ।

(७) माथि जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सेवाको कुनै पदमा स्थायी पदपूर्तिका लागि लोक सेवा आयोगमा माग नगरी त्यस्तो पदमा अस्थायी नियुक्ति गर्न पाइने छैन ।

(८) यस दफा विपरित कसैले अस्थायी नियुक्ति गरे गराएमा त्यस्तो नियुक्ति भएको कर्मचारीले खाइपाई आएको तलब, भत्ता र अन्य सुविधा वापतको रकम नियुक्ति गर्ने गराउने पदाधिकारीबाट सरकारी बाँकी सरह असूल उपर गरिनेछ ।

१०७. **नेपाल स्वास्थ्य सेवाको बाह्रौं तहको पदमा नियुक्तिः** (१) प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नेपाल स्वास्थ्य सेवाको एघारौं तहमा कम्तीमा पाँच वर्ष काम गरेको कर्मचारीलाई तोकिए बमोजिम बाह्रौ तहको पदमा नियुक्ति गरिनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम नियुक्त बाह्रौं तहको कर्मचारीको पदावधि पाँच वर्षको हुनेछ ।

१०८. **नेपाल स्वास्थ्य सेवाको लागि बढुवा समिति सम्बन्धी व्यवस्थाः** (१) नेपाल स्वास्थ्य सेवाको अधिकृत तहको पदमा बढुवाको लागि सिफारिस गर्न देहाय बमोजिमको बढुवा समिति रहनेछः–

(क) लोक सेवा आयोगको अध्यक्ष वा निजले तोकेको लोक सेवा आयोगको सदस्य
–अध्यक्ष

(ख) मुख्य सचिव –
सदस्य

(ग) लोक सेवा आयोगद्धारा मनोनित सम्बन्धित विषयको विशेषज्ञ
–सदस्य

(घ) स्वास्थ्य मन्त्रालयको बाह्रौ तहको कर्मचारी सचिव -सदस्य-

(२) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि बाह्रौं तहको पदमा बढुवा गर्न बढुवा समितिले उपलब्ध भएसम्म रिक्त पदको कम्तीमा पचास प्रतिशत थप उम्मेदवारलाई कार्यकुशलताको आधारमा सिफारिस गर्नेछ र त्यसरी सिफारिस गरिएका उम्मेदवारहरुमध्येबाट नेपाल सरकारले ज्येष्ठता र कार्य कुशलताको आधारमा उपयुक्त ठहर्याएको उम्मेदवारलाई बढुवा गरिनेछ ।

(३) नेपाल स्वास्थ्य सेवाको सहायक तहको पदमा बढुवा सिफारिस गर्न तोकिए बमोजिमको बढुवा समिति रहनेछ ।

(४) बढुवा समितिले कर्मचारीहरुको बढुवाको सिफारिस गर्दा अपनाउनु पर्ने कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(५) बढुवा समितिको बैठक प्रत्येक छ महिनामा बस्नेछ र बढुवाको दरखास्त फाराम प्राप्त भएको मितिले दुई महिनाभित्र बढुवाको सिफारिस गरी सक्नु पर्नेछ ।

१०९. **नेपाल स्वास्थ्य सेवाको बढुवाको लागि न्यूनतम योग्यता र सेवा अवधिः** कर्मचारीले बढुवाको लागि उम्मेदवार हुन तोकिए बमोजिमको शैक्षिक योग्यता प्राप्त गरेको र बढुवा हुने तहभन्दा एक तह मुनिको पदम रही कम्तीमा तीन वर्ष सेवा अवधि पूरा गरेको हुनु पर्नेछ ।

तर,

(क) सम्वत २०५४ साल जेष्ठ १४ गतेपछि तह मिलान हुँदा वरिष्ठ पाँचौ तह कायम गरिएका कर्मचारीको पाँचौ तहको लागि निर्धारित शैक्षिक योग्यता नभए पनि बढुवाको लागि उम्मेदवार हुन सक्नेछ ।

(ख) पाँचौं तहमा दश वर्ष पूरा गरेको कर्मचारीको पाँचौ तहको लागि निर्धारित शैक्षिक योग्यता नभए पनि वढुवाको लागि उम्मेदवार हुन सक्नेछ ।

(ग) यो दफा प्रारम्भ भएपछि बढुवाको लागि उम्मेदवार हुन कम्तीमा दुई वर्ष दर्गम क्षेत्रमा काम गरेको हुनु पर्नेछ ।

११०. **नेपाल स्वास्थ्य सेवामा सेवा अवधि गणनाः** (१) सम्वत् २०५४ साल जेष्ठ १४ गतेभन्दा अघि निजामती सेवा ऐन, २०४९ बमोजिम नेपाल स्वास्थ्य सेवाको समान

स्तरको पदम रही गरेको सेवा अवधि यस दफा बमोजिम बढुवा प्रयोजनको लागि गणना गरिनेछ ।

(२) यो दफा प्रारम्भ हुनुअघि लोक सेवा आयोगको प्रक्रिया पूरा गरी छैठौं र सातौं तहमा नियुक्ति भएका कर्मचारीको सो तहमा गरेको सेवा अवधि माथिल्लो तहमा स्तरवृद्धि वा बढुवा प्रयोजनको लागि गणना गरिनेछ ।

परिच्छेद - १४

विविध

१११. चेतावनी दिन सकिनेः कुनै निजामती कर्मचारीले देहायको कुनै काम गरेमा सुपरीवेक्षकले कारण खोली चेतावनी दिन सक्नेछ र सोको अभिलेख सम्बन्धित कर्मचारीको व्यक्तिगत विवरण फाइलमा राख्नेछः-

(क) समयपालन नगरेमा,

(ख) सरकारी काम सम्बन्धी कुरामा आफुभन्दा माथिको कर्मचारीले दिएको आदेश पालन नगरेमा, वा

(ग) कार्यालय सम्बन्धी काममा लापरवाही वा ढिलासुस्ती गरेमा ।

११२. निजामती कर्मचारीले पाउने विदाः निजामती कर्मचारीहरुले देहायका विदाहरु तोकिए बमोजिम पाउने छनः-

(क) भैपरी आउने र पर्व विदा,

(ख) घरविदा,

(ग) विरामी विदा,

(घ) प्रसूती विदा,

(ङ) प्रसूती स्याहार विदा,

(च) किरिया विदा,

(छ) अध्ययन विदा, र

(ज) असाधारण विदा ।

११३. <u>वेतलवी विदाः</u> (१) कुनै निजामती कर्मचारीको पति वा पत्नी विदेश स्थित नेपाली राजदुतावास वा कुनै नियोगमा खटिई गएमा त्यस्तो निजामती कर्मचारीले तोकिए बमोजिम वेतलवी विदा पाउनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको विदाको अवधि निजको सेवा अवधिमा गणना गरिने छैन ।

११४. <u>भविष्यमा सरकारी सेवाको निमित्त अयोग्य ठहरिने गरी सेवाबाट बर्खास्त भएका कर्मचारीले पाउने सुविधाः</u> (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दफा ८६ को खण्ड (ख) को उपखण्ड (२) बमोजिम सेवाबाट बर्खास्त भएको निजामती कर्मचारीले दफा ४५ बमोजिमको संचयकोषको रकम, दफा ५५ बमोजिमको योगदानमा आधारित निवृत्तिभरण कोषमा जम्मा भएको मध्ये आधा रकम र दफा ४६ बमोजिमको वीमा रकम बाहेक अन्य कुनै सुविधा पाउने छैन।

तर दफा ८९ को उपदफा (२) को खण्ड (क) बमोजिम सजाय पाई बर्खास्त भएको कर्मचारीले सञ्चित घर विदा र विरामी विदा वापतको रकम पाउनेछ ।

(२) निजामती सेवाबाट अवकाश प्राप्त व्यक्तिको मृत्यु भई निजको हकवालाले कुनै सुविधा पाउने भएमा र त्यस्तो सुविधा पाउने व्यक्तिले स्थायी आवासीय अनुमति पाएको भएमा त्यस्तो व्यक्तिले उपदफा (१) बमोजिमको रकम बाहेक अन्य सुविधा पाउने छैन ।

(३) निवृत्तिभरण पाइरहेको निजामती कर्मचारीले स्थायी आवासीय अनुमति लिएको प्रमाणित भएमा त्यस्तो कर्मचारीले निवृत्तिभरण पाउने छैन ।

११५. <u>आयकर छुट हुनेः</u> निजामती कर्मचारी सेवाबाट अलग भएपछि निज वा निजको परिवारले भुक्तानी पाउने उपदान, निवृत्तिभरण, योगदानमा आधारित निवृत्तिभरण, उपचार खर्च, वीमा र सञ्चित विदा वापतको रकममा आयकर लाग्ने छैन ।

११६. <u>अधिकार प्रत्यायोजनः</u> (१) नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्ले यस ऐन बमोजिम आफूलाई प्राप्त अधिकारहरु नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी सोही सूचनामा तोकिएको निजामती कर्मचारी वा अधिकारीले प्रयोग गर्न पाउने गरी प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

(२) यस ऐन बमोजिमको कुनै अधिकारीलाई प्राप्त अधिकार आफ्नो सामान्य रेखदेखमा रही प्रयोग गर्ने गरी निजले आफू मातहतका निजामती कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

तर विभागीय सजाय गर्ने सम्बन्धी अधिकार प्रत्यायोजन गर्न पाइने छैन ।

११७. <u>व्यवस्थापन परीक्षणः</u> (१) लोक सेवा आयोगको कार्यक्षेत्रभित्रका विषयहरु बाहेक मन्त्रालयले नेपाल सरकारका विभिन्न निकायहरुमा कार्यरत निजामती कर्मचारीले प्रचलित कानून, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड पालना गरे नगरेको सम्बन्धमा सुपरीवेक्षण, अनुगमन र मूल्यांकन गरी व्यवस्थापन परीक्षण गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सुपरीवेक्षण, अनुगमन र मूल्याङ्कन गरी आवश्यकता अनुसार निर्देशन दिन तथा व्यवस्थापन परीक्षण गर्दा कुनै प्रशासकीय अनियमितता देखिई कुनै निजामती कर्मचारी उपर विभागीय कारवाही गर्नुपर्ने देखिएमा विभागीय कारबाही गर्न सम्बन्धित अधिकारीलाई लेखी पठाउन सक्नेछ ।

(३) मन्त्रालयले प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले एक सय वीस दिनभित्र नेपाल सरकारमा वार्षिक प्रतिवेदन पेश गर्नेछ ।

११८. <u>नोकरी थामी दिन कर नलाग्नेः</u> कुनै निजामती कर्मचारीले दफा ८६ बमोजिम विशेष सजाय पाएकोमा पुनरावेदन परी निजको सेवा पुनःस्थापित हुने भएमा सो निर्णयको सूचना पाएको मितिले नब्बे दिनभित्र सो कर्मचारी सम्बन्धित कार्यालयमा उपस्थित हुन नआएमा निजको नोकरी थामी दिन कर लाग्ने छैन ।

११९. <u>निजामती सेवामा पुनः कायम भएमा पाउने सुविधाः</u> (१) कुनै कर्मचारीलाई निजामती सेवाबाट दफा ८६ बमोजिम विशेष सजाय भएकोमा सो सजाय अदालत वा प्रशासकीय न्यायाधिकरणबाट बदर भई निज सेवामा पुनः कायम भएमा त्यस्तो कर्मचारीले सेवाबाट अवकाश दिइएको, हटाइएको वा बर्खास्त गरिएको मितिदेखि सेवामा पुनः कायम भएको मितिसम्मको बाँकी तलब, भत्ता, चाडपर्व खर्च र तलव वृद्धि पाउने भए सो समेत पाउनेछ।

(२) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि विदा स्वीकृत नगराई लगातार नब्बे दिन वा सो भन्दा बढी समयसम्म अनुपस्थित भएको कारणले सेवाबाट हटाइएको कर्मचारी अदालत वा प्रशासकीय न्यायाधिकरणको आदेशबाट सेवामा पुनःवहाली भएमा अनुपस्थित भएको मितिदेखि अदालतबाट पुनःवहाली भई हाजिर भएको अघिल्लो दिनसम्मको तलव, भत्ता र चाडपर्व खर्च पाउने छैन ।

(३) संवत २०५० साल जेठ ४ गते अघि निजामती सेवाबाट अवकाश दिइएको, हटाइएको वा बर्खास्त गरिएको निजामती कर्मचारीले सो मिति पश्चात भएको अदालतको आदेशद्धारा निजामती सेवाम पुनः कायम भएमा त्यस्तो कर्मचारीले पनि उपदफा (१) बमोजिम तलब, भत्ता र तलब वृद्धि पाउनेछ ।

(४) यो ऐन प्रारम्भ भएपछि अदालतबाट सफाई पाई सेवामा पुनःवहाली हुने कर्मचारी संघीय निजामती सेवाको कर्मचारी मानिनेछ ।

१२०. **निजामती कर्मचारी युनियनः** (१) निजामती कर्मचारीले यस ऐनको अधीनमा रही एउटा निजामती कर्मचारी युनियन गठन गर्न सक्नेछन् ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निजामती कर्मचारी युनियनमा कार्यालय प्रमुख भई काम गर्नुपर्ने बाहेकका राजपत्राङ्कित तृतीय श्रेणीसम्मका स्थायी निजामती कर्मचारीहरु आवद्ध हुन सक्नेछन् ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको निजामती कर्मचारी युनियनको निर्वाचन प्रत्येक तीन वर्षमा गरिनेछ।

(४) उपदफा (१) बमोजिमको निजामती कर्मचारी युनियन गैरराजनीतिक हुनेछ ।

(५) निजामती कर्मचारी युनियनले कर्मचारीहरुको सामूहिक हक हितको संरक्षण तथा संवर्द्धनका लागि सामूहिक सौदावाजी तथा सामाजिक सम्वादमा सहभागी हुन पाउने छ ।

(६) निजामती सेवामा सुधार, सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता अभिवृद्धि र नीति तथा मापदण्ड निर्माणमा सरकारलाई रचनात्मक सहयोग गर्नु निजामती कर्मचारी युनियनको कर्तव्य हुनेछ।

(७) निजामती सेवालाई तटस्थ, मर्यादित, भ्रष्टाचारमुक्त, अनुशासित, जनमुखी, परिणाममुखी र व्यावसायिक बनाउन क्रियाशील हुनु निजामती कर्मचारी युनियनको जिम्मेवारी हुनेछ ।

(८) एउटै व्यक्ति दुई कार्यकालभन्दा बढी निजामती कर्मचारी युनियनको पदाधिकारी वा सदस्य हुन पाउने छैन ।

(९) निजामती कर्मचारी युनियनको पदाधिकारी वा सदस्यलाई यस ऐनमा उल्लेख भएका भन्दा बाहेक अन्य सुविधा प्राप्त हुने छैन ।

(१०) निजामती कर्मचारी युनियनको दर्ता, निर्वाचन र पदाधिकारी सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(११) निजामती कर्मचारी युनियनमा संलग्न कर्मचारीको आचरण तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१२१. <u>मार्गदर्शक ऐनको रुपमा लिन सकिनेः</u> संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका सरकारी सेवाहरुले यो ऐनलाई मार्गदर्शक ऐनको रुपमा लिन सक्नेछन् ।

१२२. <u>निजामती कर्मचारीको पीरमर्का, गुनासो र सुनुवाईको व्यवस्थाः</u> (१) निजामती कर्मचारीले यस ऐन वा प्रचलित कानून बमोजिम अन्यत्र उजूरी वा पुनरावेदन गर्न पाउने व्यवस्था भएकोमा बाहेक यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम प्रदान गरिएका सेवा, शर्त, सुविधा र कर्मचारीसँग सरोकार राख्ने विषयमा आफुलाई मर्का परेको छ भन्ने लागेमा वा सो सम्बन्धमा सम्बन्धित निकायलाई जानकारी गराउँदा समेत कारवाही नभएमा निजले आफूलाई परेको पीरमर्का तथा गुनासो मन्त्रालयमा तोकिए बमोजिम राख्न सक्नेछ ।

(२) निजामती कर्मचारीको पीरमर्का, गुनासो र सुनुवाई सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१२३. <u>बरबुझारथ गर्नुपर्नेः</u> कुनै निजामती कर्मचारीले आफूले बुझाउनु पर्ने नगदी, जिन्सी वा कागजात तोकिएको म्यादभित्र सम्बन्धित कर्मचारीलाई बुझाई दिनु पर्नेछ र सो बुझ्नु पर्नेले पनि सोही म्यादभित्र बुझी लिनु पर्नेछ ।

१२४. <u>अपाङ्गता भएका कर्मचारीका लागि विशेष व्यवस्थाः</u> (१) अपाङ्गता भएको कर्मचारीको पदस्थापन वा सरुवा गर्दा निजको अपाङ्गताको अवस्थालाई ध्यान दिई सम्भव भएसम्म उपयुक्त स्थानमा गरिनेछ ।

(२) अपाङ्गता भएको कर्मचारीको कार्य सहजताको लागि कार्य वातावरण र कार्यालयको विन्यास अपाङ्ग मैत्री बनाउन तथा निजको कामलाई सहजीकरण गर्न आवश्यक पर्ने सामाग्रीको व्यवस्था गर्न कार्यालय प्रमुखले आवश्यक पहल गर्नु पर्नेछ ।

१२५. <u>कर्मचारी कल्याण कोषको स्थापना र सञ्चालनः</u> (१) निजामती सेवाका बहालवाला कर्मचारी, अवकाश प्राप्त कर्मचारी र निजको परिवारको सदस्यको कल्याणका लागि तोकिए बमोजिमको कल्याणकारी कोष स्थापना गर्न सकिनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम स्थापित कोषको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१२६. <u>मुद्धा सर्नेः</u> यो ऐन प्रारम्भ हुँदाका बखत कायम रहेको प्रशासकीय अदालतमा रहेका मुद्धाहरु दफा ९८ बमोजिमको प्रशासकीय न्यायाधिकरणमा सर्नेछन् ।

१२७. <u>नियम बनाउने अधिकारः</u> यस ऐनको कार्यान्वयनको लागि नेपाल सरकारले सवै निजामती सेवाहरुमा सामान्य रुपले लागू हुने वा बेग्ला बेग्लै सेवा, समूह वा उपसमूहको लागि पृथक रुपले लागू हुने नियमहरु बनाउन सक्नेछ ।

१२८. <u>निर्देशिका, कार्यविधि वा मापदण्ड बनाउन सक्नेः</u> यस ऐनको कार्यान्वयनको लागि सामान्य रुपले लागू हुने गरी मन्त्रालयले निर्देशिका, कार्यविधि वा मापदण्ड बनाउन सक्नेछ।

१२९. <u>खारेजीः</u> निजामती सेवा ऐन, २०४९ र नेपाल स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ खारेज गरिएको छ।

१३०. <u>बचाउः</u> (१) निजामती सेवा ऐन, २०४९ र नेपाल स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ बमोजिम गरिएका काम कारबाहीहरु यसै ऐन बमोजिम भए गरेका मानिने छन् ।

समायोजन

(२) कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७४ बमोजिम निजामती सेवाबाट संघमा भएका कर्मचारीहरु यसै ऐन अन्तर्गत रहने छन ।

स्थानीय हुने भनी

(३) कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७४ बमोजिम निजामती सेवाबाट प्रदेश र तहमा समायोजन भएका कर्मचारीको हकमा यस ऐनमा निजहरुको हकमा लागू उल्लेख भएको व्यवस्था सो हदसम्म निजहरुको हकमा समेत यो ऐन लागू हुनेछ ।

(४) यो ऐन प्रारम्भ हुँदाका बखत कायम रहेको प्रशासकीय अदालतले गरेका काम कारवाही यसै ऐन बमोजिम भए गरेको मानिने छ।

(५) यो ऐन प्रारम्भ हुँदाका बखत कायम रहेको निर्वाचित आधिकारिक ट्रेड युनियन निर्वाचित अवधिसम्मका लागि यसै ऐन बमोजिम कायम रहेको मानिने छ ।